47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 716 Կ. ՊՈԼԻՍ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1/14 1903 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 22 ՋԷՄԱԶԻՒԼ ԱԽԷՐ 1321 — 1 ԷՑԼՈՒԼ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԱԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալաթ Ալի Մատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ازمیجه یوی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : اوهانس فریه
اداره خانهسی : باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ՈՍԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԻ
	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆր.

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՌՕՊԵՐԹ ԳՕԼԷՋ ԵՒ ԻՐ ՀՈՒՆՁՔԸ

Ռօպերթ Գօլէճի աշակերտներ կամ շրջանաւարտներ այս պահուս մասնաւորապէս ուշադրութիւն կը հրաւիրեն լրագրական հրապարակին վրայ։ Երկու-հատ կան որոնք իրը ասպարէզ խմբագրութիւնը ընտրած են, և չեմ յիշեր քանի հատ ալ գլխաւորապէս օրաթերթերու աշխատակցութեամբ կ'անցընեն իրենց ժամանակը։

Այս երեւոյթը զարմանքի տեղի չի տար անշուշտ, քանի որ, հինէն ի վեր, այդ վարժարանին հայ աշակերտները յատուկ սէր մը ցոյց տուած են գրականութեան հանար, և եթէ իրենցմէ ոմանք մի՛ միայն իրենց աւարտական ճանին հրատարակութեամբ գոհացած են, ուրիշներ, — և ասոնք չա՛տ աւելի են թուով, — գրագէտի անուն մը շահած են, յաճախ կատարեալ իրաւունքով։ Նոյն իսկ մէկ քանին՝ որոնք ասուարեան ասպարէզը ընդգրկած են, չեն ուզած մոռնալ գրականութիւնը, և վաճառականական համաձայնութեան մթնոլորտին ու հաշուետուութեան մը քննութեան ընդ մէջ, ժամանակ և տարաբերութիւն գտած ելոյթ մը կամ նորավէպ մը գրելու։

Ամերիկեան վարչութեան մը տակ գտնուող, և հետեւաբար, էապէս գործնական կրթութիւն մը տալու կոչուած հաստատութեան մը համար այս արդիւնքը քիչ մը չափազանց ուշագրաւ կը դատուի անշուշտ։ Այդ «գործնական» կրթութիւնը կ'երեւայ թէ այնչափ տեղ չի բռներ վարժարանին ծրագրին մէջ, որչափ ուրիշ կրթութիւն մը՝ զոր կրնանք առանց այլ և այլի «վերացական» անուանել։ Գոնէ ասիկա կը հակցուի Ռօպերթի Գօլէճի շրջանաւարտներուն աւարտական ճառերէն՝ որոնք մեծագոյն մասամբ վերացական հարցերու նուիրուած են։ գոնէ ասիկա կը հակցուի Ռօպերթի Գօլէճի աշակերտներուն հակումներէն որոնք գերխաւորաբար դէպի գրականութիւն թեւ կուտան։

* * *

Քննադատելու համար չէ որ կը հասնիմ այս իրողութիւնը։ Դրական կամ վերացական՝ տրուած կրթութիւնը կրթութիւն մըն է վերջապէս, և գրականութիւնը իրենց ասպարէզ ընտրելնուն կամ գրականութիւնը սիրելուն համար երբեք չեն կրնար մեղադրուիլ այդ շրջանաւարտները՝ որոնք հետզհետէ մեր հասարակութեան զարգացեալ դասակարգը կը ստուարացնեն։ Մենց որ, վարժարանը օտար հաստատութիւն մը ըլլալով, երբէք չպիտի կրնայինք քննադատել այն կրթութիւնը զոր կուտայ իր աշակերտներուն։ Գոհ չեզողը թող ներէ անդին չէ անցած։ Իրենք կրնային ծանօթութեանց նոր շրջանակներ ստեղծել մեզի համար։ Իրենք կրնային զարգացման նոր շաւիղներ բանալ մեր առջեւ, և Ռօպերթ Գօլէճի մէջ սրբուած դատարակութիւնը այդ մասին ո՛չ թէ միայն ամէն դիւրութիւն կուտար իրենց, այլ նաև տեսակ մը պարտք ալ կը դնէր իրենց վրայ։

* * *

Այսպէս, օրինակի համար անգլօ-ամերիկեան կեանքն ու գրականութիւնը, և ասիկա օգտակար պիտի ըլլար բազմաթիւ տեսակէտներով։ Նախ մեր ծանօթութեանց շրջանակը պիտի լայնար, պիտի սորվէինք շատ մը նոր բաներ, պիտի տեղեկանայինք մեզի բոլորովին անծանօթ բարքերու և սովորութեանց, ու թերեւս այդ ծանօթութիւններուն շնորհիւ պիտի կարենայինք նոր ու աւելի գեղեցիկ պատուաստումով մը օժտել մեր ընտանեկան բարքերն ու ապրելու եղանակը։ Նոյն իսկ եթէ այս օգուտն ալ չըլլար, բոլոր այդ նորութեանց ծանօթացումը յաւէտ յիշատակելի պիտի մնար։ Զարգացեալ, քաղաքակրթուած երեւալու ձգտող ոեւէ ժողովուրդ մը կրնայ արդարացընել իր յատկութիւնները, երբ տակաւին ոչ մէկ հաստատութիւն կայ որ երեւնան նոր բան մը ըսել, նոր ուղղոյ հետք մը թողուլ։ Եւ ասիկա սա բնական պատճառով որ արդէն ամէն բան, նոյն իսկ աւելին ըսուած է այդ սահմաններու մէջ գտնուող իրերու մասին։

* * *

Այս նկատումները հոս պարզելով երբեք չեմ ուզեր դատանիլ թէ Ռօպերթի Գօլէճի շրջանաւարտները ի վիճակի են անգլօ-ամերիկեան կեանքին ու գրականութեան այդ ծանօթացումը պէտք եղած կերպով ընելու։ Իրենց քով հիմը միայն կայ, այսինքն լեզուն և դասական հեղինակներու ուսումնասիրութիւնը, աւելի ոչինչ։ Բօրի թարգմանութեան խնդրին առթիւ տեսանք թէ Ռօպերթի Գօլէճի շրջանաւարտները կամ աշակերտները ի՛նչ նշանակելի ոգեւորութեամբ մը պաշտպանեցին ինքզինքնին և թէ որչա՛փ նախանձախնդրութեամբ աշխատեցան թարգմանութեան սխալները ճշդելու, թարգմանուած գործին բուն արժէքը երեւան հանելու։ Բրին այս ամէնը՝ որովհետեւ Բօր՝ իբր դասական հեղինակ՝ ծանօթ էր իրենց, որովհետեւ իրենց դրածները հաւատարիմ վերլուծումներն էին իրենց երբեմնի դասերուն։ Բայց ո՞վ կրնայ մեզ վստահեցնել թէ վաղը միւս օր միւսնոյն բանը պիտի կրնան ընել աւելի նոր հեղինակի մը, զոր օրինակ Բիւլիկի, Մէրէտիթի կամ Սիմնսի համար, որոնց անունները սորվելու, որոնց գործերուն տեղեկանալու առիթը ապահովաբար դպրոցական դասեղաններու վրայէն չէ՝ որ պիտի ունենային։

Ըսի սակայն որ հիմը կայ իրենց քով, այսինքն լեզուին և դասականներուն ծանօթացումը։ Եթէ ուզեն, այդ ասպեռան ամուր ու գեղեցիկ հիմերով կրկին մտաւոր զարգացման համար մեծ գործ կրնան տեսնել, կրկին կրնան բարիքներ դառնալ մեր գրականութեան ու բարքերուն համար, դասական գործերուն չափ արդի արտադրութիւններն ալ ուսումնասիրելով, և ամէնքը մէկանց, մէթոտիկ ու նպատակայարմար կերպով մը մեզի ծանօթացնելով։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻՒՈՎ ԳԼԱՆԻ ԱԼԻՒՐԸ ԵՒ ԵՐԿԱՆԱՔԱՐԻ ԱԼԻՒՐԸ

Տնտեսական խիստ չահեկան յօդուած մը, ձեռնհասօրէն գրուած, մասնագէտ՝

ՍԻՄՈՆ Էֆ. ԱՐԻԱՆԵԱՆԷ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՀԻՄՆՈՒԵՑԱՒ ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Այսօր կարելի է ոմանց միտքը գայ թէ արդեօք մեր մէջ եկեղեցի չկո՞ր, հին մայր Լուսաւորչական եկեղեցին եկեղեցի չէ՞ր, և կամ այն եկեղեցւոյ նե՞ղ ըլլալուն համար երկրորդ եկեղեցի մը կաղնտուեցաւ։ Սրբազան Ամենայն Հայոց եկող միսիոնարք այդպէս պահանջեցին և մենք անխորհրդաբար, կոյրզուարճայ հետեւեցանք։ Ոչ, ոչ մենք ուզեցինք, ոչ ալ մեզի Աւետարան քարոզող միսիոնարք։ Բայց տա՛ղ, ակամայ ստիպման տակ գտնուեցանք։ Ինչ kr այդ սեիպող պատճառը։ Մեր մայր եկեղեցին։ Աւելի լաւ է ըսել, եկեղեցւոյն վարիչ մարմինը կամ վարչական դրութիւնը։

1822ին կարգ մը միսիոնարք Մալթա կղզին գալով հոն տպարան մը հաստատեցին։ Յունաստան, Իտալիա, մանաւանդ այս երկիրն աշխարհաբար Հայերէն և Հայատառ Թուրքերէն աւետարան եւ Սուրբ Գրքի կտորներ ցրուեցին։ Այս միսիոնարաց մէն ալ Պապա Կուստէն էր, որուն թարգմանած աւետարանը իր պարզ լեզուին համար տակաւին իր արժէքը կորսնցուցած չէ, Ասոնց օգնական էր Դիոնեսիոս Կարապետ վարդապետ։ Այս վարդապետը 1827ին Պոլսոյ պատուաւոր Հայերուն նամակ մը գրելով Սուրբ Գրոց գործին վրայ ուշադրութիւն հրաւիրեց։ Ասիկա քիչ ազդեցութիւն չբրաւ։ Պատրիարքարանի եկեղեցւոյն մէջ ժողով մը գումարուեցաւ, ուր կարդացուեցաւ այդ նամակը Սուրբ Գիրքը հասկնալու և հասկցնելու կարեւորութիւնը զգացուեցաւ, եկեղեցւոյն բարեկարգութեան վրայ ուշադրութիւն դարձուեցաւ։

Գրիգոր վարժապետ Փէշտիմալճեանի հաչակաւոր դպրոցը այդ ժողովի ջանից արդիւնքը կը կարծուի։ Ան է այդ Գրիգոր վարժապետը։ Ոմանք այս վարժապետը Հայոց Երազմոսը կը կոչեն։ Որոշուեցաւ որ մայրաքաղաքի մէջ ձեռնադրուող բոլոր կղերականներն ու քահանաները այդ դպրոցը կարդան։ Այդ մարդը զրեթէ Աստուածաշունչին կը սորվեցնէր Հայոց, կը լուսաւորէր ամէնուն միտքը աւետարանելով։

1831 Յուլիս 9ին Պապա Կուստէ և ընկերները, Պոլսոյ առաջին միսիոնարները, երբոր հոն ժամանեցին, Լուսաւորչական եկեղեցւոյ մէջ շատ պարզաստ սիրտեր կային, որոնցմէ սիրով դիմաւորուեցան։ 1835ին միսիոնարք կը հրաւիրուին Փէշտիմալճեան վարժարանի 15 Աւետաւորական աշակերտաց վերջին քննութեան։ Իբր իրենց եղբայրը և օգնականը միշտ կը յարգէին միսիոնարները։ Ասոնք ալ անխորհրդաբար իրենց գործը կը շարունակէին։ Մինչեւ 1838, Փէշտիմալճեանի մահը, հակաւանութեան ոգին գրեթէ սկսած չէր։

Այս տարիներս կրթեալ քահանաներ և վարդապետներ գաւառաց ամէն կողմերը կը խրկէին, որ պարզ Աւետարան քարոզեն։ Տէր Վրդանէս այդ նպատակաւ արեւելեան գաւառները ճամբորդելու ատեն Մարտուան ալ, հանդիպեցաւ։ Առաջին անգամ Մարտուանդի մէկը գտաւ, որ Աւետարան ունէր, Նրուսալէմէ դարձեալ ատեն Դաղրոմի գնած էր զայն, Մալթայի Աւետարան ըլլալու է անշուշտ։ Կը խօսակցին անոր հետ և պարտէզի մը մէջ ծառի մը տակ միասնել աղօթք կ'ընեն։ Առաջին Աւետարանական աղօթաժողովը անտարակոյս այս էր 1836ի տարիները։

1831-1839 Ստեփաննոս Աղանի Զաքարեան Պատրիարք էր։ Անդամ մը Պապա Կուստէը կանչելով իր ժողովրդին մէջ բարեկարգեալ դպրոցներ բանալու օգնութիւն խնդրեց, և շատ մը հարցումներէ վերջ ըսաւ թէ կարգ մը տաղանդաւոր Աստուածաբանական աշակերտներ միսիոնարաց դրկելու փափաք ունի։ Քանի որ մէկ կողմէ Գրիգոր վարժապետ ամէն տարի լաւ ուսեալ և Սուրբ Գրոց տեղեակ կղերականներ ընթացաւարտ կ'ընէր, միւս կողմանէ ալ Ս. Պատրիարքը իր հօրաքրիստոսի Աւետարանին կենդանի արօտին կ'առաջնորդէր, և Եկեղեցւոյն բարեկարգութեան տենչով կը վառէր։ Բնական էր որ ամէն կողմ զուտ աւետարանական, որովհետեւ ծախսուած սէր մը չէ որ պիտի ներկայեմ քեզ, այլ ամուսնական, անկեղծ, սուրբ սէրը որ պարզ է ու անսեթեւեթ և արտաքին ձեւերու չի կարօտիր արտայայտուելու համար։

Տիկին Շարամով, հակառակ իր պահել ջանացած անտարբերութեանը, հետզհետէ յուզուելով սկսաւ արտասուել։

Հանդատէրը պահ մը թօթափեց գինովութիւնը։ Իր յեղյեղուկ բնաւորութեան համեմատ զղջաց ըրածներուն վրայ, յոռի նախապարարում մը արտասանեցաւ զինք, որ սկսաւ երդումներով համոզել կինը թէ բնաւ ուղղութենէն չէ շեղած և պիտի չշեղի ալ։ Վրացուհիին համար նորօրինակ բաներ չէին ասուած։ հարիւրերորդ անգամն էր որ կը զղջար, կարտասուէր, կերդուրնար այս ծեր խենչը, բայց տուսնէն դուրս ելնելուն պէս ամէն բան կը մոռնար ու կը շարունակէր իր կիսմոլի հետապնդումները։ Կէս գիշերը անցած էր, երբ երկու ամուսիններ իրենց նրնջասենեակը ուղղուեցան։ Տիկինին վիշտը արդարև անդարմանելի էր, բայց Սեփոնի հետ տեսակցութիւնը բաւական կարով ներշնչած էր իրեն և հիմա ամէնդէտ կ'սպասէր Մէլինէի Բարիզ գալուն, որուն մասին բնաւ խօսք չի բացաւ նոյն գիշերը ամուսնոյն

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՔԱՍԻՄ 224

ԿՆԱՐՈՏ ՀԱՆԳՈՅՑ ՄԸ

ՎԷՊ

ՏՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԱՆՈՒԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Է.

Տիկին Շարամով թէեւ որոշած էր բնաւ չխանգարիլ ամուսնոյն արարքներուն, ու ո և է դիտողութիւն չընել անոնց նկատմամբ, բայց վերջապէս կին էր, զգացում ունէր և չէր կրնար նեղել որ ամուսինը զինքը լքանէ ու մինչեւ կէս գիշերները երթայ դեգերի անարժէք կիներու շուրջը։ Զգացումին յորդութիւնը չի կրցաւ սանձել և կանուխէն չի յուզուելու մտադրութեամբ դառն քմծիծաղով մը։

—Ի՞նչ պիտի ըլլայ այս մեր վիճակը, հարցուց։

Հանդատէրը չողոքորթութեան սկսելով։

—Որչափ ատեն որ քեզ նման հրեշտակի մը ամուսինն եմ, երջանկութիւն, ինդութիւն և զուարթութիւն պիտի ըլլայ իմ վիճակս, ըսաւ։

—Ատոնց ամէնքը դիտեմ, պատասխանեց տիկինը, բայց սա հասկնալ կ'ուզեմ թէ, մինչեւ ո՞ր ատեն պիտի շարունակես այս կեանքը, մի կարծեր որ քեզի հետ կռիւ ընելու մտադիր եմ, ամենեւին, իմ ուխտս ուխտ է, որոշած եմ բնաւ բերան չի բանալ և թող տալ որ ուզածդ ընես, մինչեւ որ յոգնիս։

— Ահ տիկին ի՞նչ կ'ըսէք։

— Մի՛ ընդմիջէք, չեշտեց տիկինը հետզհետէ զրգռուելով, բայց ինքզինքը զսպելով, ինծի համար չէ որ այս դիտողութիւնները կընեմ։ Ես ալ յոյս կարած եմ. մինակ կը զարմանամ թէ ի՞նչպէս չէք խնայեր ձեր զաւակներուն, որոնց ապագան, պատիւը ու կեանքը կը խորտակէք ձեր իսկ ձեռքով։

Կը կարծէ՞ք որ ձեր այս զեղխութիւնները ու շռայլութիւնները անծանօթ մնան, չի հուչակուին ու ամէն տեղ չի լսուիր։ Իրաւ է որ Բարիզի պէս ընդարձակ քաղաքի մը մէջ, ուր շատ քիչ ծանօթներ ունինք, ոչ ոք կը դատնուի որ ձեր երեսին բան մը ըսէ, բայց կը կարծէ՞ք որ ձեր այս ամօթալից ընթացքները արձագանգ դտած չըլլան մինչեւ Պագու։

— Բայց ըրածս ի՞նչ է տիկին, կ'աղաչեմ։

— Ես ձեզի դատելու ո՛չ ժամանակ եւ ոչ ալ պաշտօն ունիմ, միակ կը զարմանամ որ տարիներէ ի վեր լուր մը չէք առած Մելինէէն և բնաւ չէք հետաքրքրուիր անով։

— Ի՞նչ ընեմ, պատասխանեց Շարամով։ Իրա՛ւ զաւակս է կը սիրեմ, բայց մինչեւ մէկ ատիճան։ Երբ գրած նամակներուս պատասխան չիտար, ու արգելք ի՛ըլլայ քեզի հետ կենակցելու, այն ատեն բնականաբար ես ալ կ'տիպուիմ զինքը մոռնալու։

—Մե՛ղք, գոչեց տիկինը, արգահատական շեշտով մը, հաւա՞ր մեղք։ Այս ընտանիքը պիտի կործանի, պիտի վճանայ, և ամէն բան կորսնցնելէ ետքը միայն պիտի դիտնա թէ, ի՞նչ մեծ սխալ գործեր ես։ Մելինէն եթէ վնասցած է, եթէ ծուռ աչքով նայած է ինձ հետ ամուսնանալուդ, միթէ պէ՞տք էր որ լքանէիր զայն ու չափահաս տարիքին մէջ ձգէիր որ հայրական խնամքէն հեռու, օտար շրջանակի մը մէջ ապրի, բայց ես ի՞նչ կը հարցնեմ, դուն հոս եղած փոքրիկ զաւակդ եթէ տարիներով չի տեսնաս, գոնէ ես, բաւական է որ վրադ լաստդ մը չունենաս ու երկու ժամ աւելի հեռապնդես Բարիզի անառակուհիները։ Բրէ՛, արգելք չի պիտի ըլլամ, վայելէ տեսանք, մինչեւ ո՞ր պիտի հասցնես։ Եթէ կը կարծես որ Բարիզի կիները կրնաս հատցնել շատ կը սխալիս։

—Բայց, Տիկին, բոլորովին անիրաւենթադրութիւններ են ասոնք, որոնք գլխովին հակառակ են ճշմարտութեան եթէ առեւտրական գործ մը հետապնդելը մեղք է, ասկէ ետքը առուտուրի ալ հետամուտ չըլլանք։ Բայց մեր ընդարձակ գործը, անագին նաթմաղորերը անխնդ աշխատութիւն կ'ուզեն, մանաւանդ որ Բարիզի մէջ մեր անցուցած այս պերճ կեանքը՝ անանկ սովորական վաստակներով գոյութիւնի դրած չէ։ Հանդատէրը իր սովորութեան համեմատ սկսաւ երդումներով համոզել կինը թէ լոկ առեւտրական գործի համար էր որ դուրսը մնացած էր և թէ ոչ է չուայտութիւն չի կար իր այս օրուան ընթացքին մէջ։

—Շատ աղէկ, քառ Վրացուհին, դիցուք թէ այս գիշեր առուտուրի համար դուրսը մնացիր, ուրիշ գիշերները ո՞ւր դնենք, երբ բոլորովին լուիկ, քաթիդ առվեւը չտեսնալու ատիճան գինով տուն կը վերադառնաս։ Մեր Բարիզ գալուն նպատակը ի՞նչ էր։ Նախանձոտ աչքերէ հեռու կեանք մը չը պիտի վարէինք հոս։ Երբ այսպէս գիս վանք մը փակելու պէս տունը ձգել ու չլսուի կիներու հետապնդել էր նը-պատակդ, ինչու՞ հետդ բերիր զիս, մինակդ դայիր, դանի աչքս չէր տեսնար ըրածներդ։ Լուռ կենալուս մի նայիր, Շարամով, որդը կը կրծէ սիրտս և օր մը պիտի տեսնաս որ մամի պէս պիտի մարիմ։ Այն ատեն պիտի զղջաս ըրածներուդ վրայ, պիտի ողբաս բայց ի զուր, երկրորդ Սոֆի մ'ալ պիտի չի կրնաս գտնալ ինձ նման, որ ամբողջ սրտովը ամուսնոյն փարի ու ընտանեկան երջանկութենէն ուրիշ բանի վրայ չի խորհի։ Եթէ Ցակոբիկս չըլլար, շատոնց պիտի ազատէի քեզ իմ գլխուցաւութիւններէս, թող պիտի տայի քեզ որ արձակ համարձակ, կուչա ու կուռ վայելէիր այսչափ սիրած, պաշտած ու երկրպագած չլլտիներդ, բայց ծնողական պարտականութիւններս չեն թոյլատրեր ինձ Ցակոբիկս անմայր ձգելու։

—Բայց այդ ախուր յոռետեսութիւններուն նշանակութիւն չեմ կրնար տալ։

—Միայն պատասխանած ըլլալու համար մի խօսիր, յարեց տիկինը այրած սրտով։ Տես իմ մէջս կիրքը, բարկութիւնը մարած է այլեւս։ հիմա աւելի լուրջ խորհելու, անկողմնակալ ոգւով դիտելու չրջանին մէջն եմ և խելք չեմ կրնար հասցնել թէ ի՞նչ տեսակետով վար կը մնամ քու այն հետապնդած անառակուհիներդ։ Անոնց սուտ պչրանքները, կեղծ ու պատիր ձեւերը, դրամ քաշելու համար շռայլած հմայքները չունիմ գուցէ, և չեմ ալ կրնար ունենալ, որովհետեւ ծախսուած սէր մը չէ որ պիտի ներկայեմ քեզ, այլ ամուսնական, անկեղծ, սուրբ սէրը որ պարզ է ու անսեթեւեթ և արտաքին ձեւերու չի կարօտիր արտայայտուելու համար։

Տիկին Շարամով, հակառակ իր պահել ջանացած անտարբերութեանը, հետզհետէ յուզուելով սկսաւ արտասուել։

Հանդատէրը պահ մը թօթափեց գինովութիւնը։ Իր յեղյեղուկ բնաւորութեան համեմատ զղջաց ըրածներուն վրայ, յոռի նախապարարում մը արտասանեցաւ զինք, որ սկսաւ երդումներով համոզել կինը թէ բնաւ ուղղութենէն չէ շեղած և պիտի չշեղի ալ։ Վրացուհիին համար նորօրինակ բաներ չէին ասուած։ հարիւրերորդ անգամն էր որ կը զղջար, կարտասուէր, կերդուրնար այս ծեր խենչը, բայց տուսնէն դուրս ելնելուն պէս ամէն բան կը մոռնար ու կը շարունակէր իր կիսմոլի հետապնդումները։ Կէս գիշերը անցած էր, երբ երկու ամուսիններ իրենց նրնջասենեակը ուղղուեցան։ Տիկինին վիշտը արդարև անդարմանելի էր, բայց Սեփոնի հետ տեսակցութիւնը բաւական կարով ներշնչած էր իրեն և հիմա ամէնդէտ կ'սպասէր Մէլինէի Բարիզ գալուն, որուն մասին բնաւ խօսք չի բացաւ նոյն գիշերը ամուսնոյն

(Շարունակելի)

տարան կը փնտռուէր։ Այս աւետարանի սիրահարները միսիոնարները կը գտնէին, որպէսզի աւելի սորվին անոնցմէ։ Իսկ հասարակութիւնը թէ՛ Պոլսոյ և թէ՛ գաւառաց մէջ կրեր-կանաց միջոցաւ բոլորովին տարբեր ու նոր մեթոդով հասկնալի լեզուաւ աւետարանի քարոզութիւնը, մանաւանդ եկեղեցւոյն բարեկարգութեան պէտք ունենալը լսելով չէր կրնար տանել։ ուստի սկսաւ հալածել։

Այս նորաղանդաց աւետարանական ջանքերը արդիւնաւոր առաջին ձեռնարկը եղաւ ցարդ անոնց թշլատուած եւ ուրախութեամբ նայող Պատրիարքը հրաժարացնել եւ անոր տեղը Յակոբոս Սերոբեանը դնել։ Անմիջապէս հալածումը սկսաւ։ Յովհաննէս եւ Պօղոս Ֆիլիգա վարդապետները պատժուեցան. այս լուրը Նիկոմիդիա (Արմաշ) նստող Յովհաննես պատրիարքին ականջը հասածին պէս, լոկ աւետարան քարոզելնուն համար եղած անպատուութեան և ազգին հոգեւոր կոչումեան վրայ խորհելով սկսաւ լալ։ Այս մարդիկը կեսարիա տանելու որոշուած պաշտօնեաները իւսկիւտարէ ետ դառնալով, կ'ըսեն թէ, «Ֆիլիգա Պօղոս այնչափ սիրար է որ մի գուցէ ճամբան մեռնի» (Փետրուար էր)։

Պատրիարք Հօր ձեռքը 500 հերետիկոսաց անուան ցանկ մը կար, որուն մէջ վարդապետներ, քահանաներ և սեղանաւորներ ալ շատ կային։ Կրկին Ստեփաննոս պատրիարքի պէտք զգացուեցաւ, և առաջուան աթոռոր բարձրացաւ ան, 1844 Յուլիս 17—1848 Ապրիլ 1ին Պատրիարքական աթոռը նստողը Մատթէոս Զուլաճեան սրբազանն էր, վերջերը ամենայն Հայոց կաթողիկոս։ Ասոր առաջին գործը եղաւ Պատրիարքարանէ դուրս վանել աւետարանով լուսաւորուածները, կը-ղերական և աշխարհական։ Եւ թէ այնչափեաց ցուցակը ձեռք անցընելով խստիւ հալածեց զանոնք։ Երբոր Աւետարանականք չենազանդեցան, ոմանք աքսորից, ոմանք ալ պատժեց ուրիշ կերպերով։ Պատուիրեցաւ որ հացագործները հաց չտան, անոնց հետ առուտուր չընեն։ Այս նորաղանդներուն հետ յարաբերութիւնը բոլորովին արգիլեց, ազգականը ազգականէ զատեց, հայրը՝ զաւակը վտարեց, տանուտէրները վարձկանները դուրս ըրին։

1846 Յունվ. 25ին կիրակի առտու Պատրիարքական մեծ եկեղեցւոյն մէջ սովորական արարողութիւնը լմննալուն, սեղանին առջեւի մեծ վարագոյրը քաշուեցաւ, Տէր Վրդանէսի գէմ բանադրանքի կոնդակը կարդացուեցաւ։ Հետեւեալ զբաղդրոյ սոյսմատ կոնդակով նորաղանդներուն անէնը անիծուեցան։

Բնական է որ այս բաները աւետարանի ոգւոյն հակառակ ըլլալով, Աւետարանականք չէին կրնար ընդունիլ։ Ուստի մինչեւ հիմա համբերող Աւետարանականները ա՛լ չկրնալով դիմանալ, Մատթէոս Պատրիարքին փափկութեամբ ազերսագիր մը մատուցանելով աղաչեցին որ չնորհք ընէ, զիրենք ազատէ այդ նեղութենէն։ Բնաւ մտիկ չբրաւ։ Այս բաները կը գրուին՝ պատկերացնելու համար թէ ի՛նչպիսի ստիպման տակ զատ եկեղեցի եղան։

Երբ տեսան թէ իրենց աղաչանաց ու պաղատանաց ոչ միայն մտիկ չըլլուիր, ընդհակառակը խստութիւնը կ'աւելցնայ, այլեւս մայր եկեղեցւոյն մէջը հանգիստ կենալու յոյսի նշոյլ իսկ չմնաց։ Այս հանգոզումով, միայն այս ստիպման տակ, զատ եկեղեցի ըլլալու համար Օսմ. հզօր Կայսրութեան չնորհքն ու աջակցութիւնը խնդրուեցաւ, որուն բարեխնամ հայրական հովանաւորութեան տակ ամէն հաւատարիմ հպատակ ազգ, կրօնի ազատութիւն կը վայելէ հաւասարապէս։ Երջանկայիշատակ Սուլթան Ապտիւլ Մէճիտի հրովարտակով Աւետարանականները զատ ազգ ճանչցուեցան Բողոքական անուանով, որով 1846 Յուլիս 1ին Պոլսոյ Աւետարանական եկեղեցին կազմուեցաւ։

Ահա այս նոյն ստիպողական պատճառով ասկէ 50 տարի առաջ Մարաւանի մէջ 10 հոգիով Աւետարանական եկեղեցի մը կազմուեցաւ։

Լուսաւորչականութիւնը Բողոքականութենէ բաժնող պատճառը Աւետարանական սկզբունքներուն մէջ չէ, զի երկուքն ալ նոյն Աւետարանը կ'ընդունին, այլ՝ ծիսականի մէջ։

«ԱՒԵՏԱՐԵՐ»

ՄԱՂԻԿի չաբաթ օրուան թիւին բովանդակութիւնն է.

Կեդրոնական Վարժարանը Մ. ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆ.—«Բանբեր Գրականութեան և Արուեստի».—Հօրը զուգակը ՏՕՄԻՆՕ.— Խոսրով և Մաքրուհի (Դ.) ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՀԻՍԱՐԵԱՆ.— Երիս դագաղներ ԿՈՐԻՒՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ.— Կապոյտ-Գուլպաները Ե. Բ.— Գրաշարին քսորը՝ ԵՐԻՒԱԿ.— Ապահովագրութեանց բաժին.— Հաչակաւոր Մարդոց Սիրարին Արկածները՝ Է. Ճ. ՀԱՐՏԻ։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.—Վիեննայի մէջ կէս պաշտօնապէս ծանուցուեցաւ թէ Ֆրանց Եղէֆ կայսր Նայ.ին փոխադարձ այցելութիւն պիտի տայ Լուսաւորաց թագաւորին։ Երեք օր Լոնտոն պիտի մնայ։ Անգլիոյ և Աւստրիոյ համար այս քաղաքավարական այցելութիւններէն առաջ պիտի գայ համաձայնութիւն մը այնպիսի գործերու շուրջ, որոնց հաւասարապէս կրնան հետաքրքրուիլ երկու Տէրութիւնները։ Մինչեւ հիմա Աւստրիա Ռուսիոյ հետ միայն համաձայնութեան մը գալու հարկին մէջ կը գտնէր ինքզինքը։ Անգլիոյ հետ Աւստրիոյ մերձեցումը կը զօրացնէ այսպէս Աւստրիոյ միջազգային կացութիւնը Եւրոպայի մէջ։ Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Անգլիոյ հայեցքներուն նոյնութիւնը զօրաւոր հակակիռ մըն է Ռուսիոյ հայեցքներուն, ուստի բնական է որ ռուս մամուլը շատ հաշտ աչքով չի դիտեր Անգլիոյ հետազօտել մտերմական մերձեցման՝ իր շահակից և հզօր դրացիին Աւստրիոյ հետ։

ՄԱՇՈՒՆԱԿԱՆ ՏԱԴՆԱԳԸ.— Աւստրիոյ՝ Մաճառստանի հետ իր յարաբերութիւններուն ներքին խնդիրը շատ հեռի է գոհացուցիչ ըլլալէ, և Ֆրանց Եղէֆ կայսրը, քան մը կարգադրած չըլլալով պարտաւորուեցաւ Բեչթայէն Վիեննա երթալ իր հանգուցեալ ամուսինին մահուան տարեդարձին առթիւ։ Պիտի դառնայ ի մօտոյ Բեչթա։ Միջազգային աշխարհավարութեան խնդիրները այսպէս երկրորդական կարեւորութիւն մը ստանալու կէտին հասած են Աւստրիոյ համար, և ներքին մաճառական-նախարարական տագնապը թէ՛ կայսեր և թէ իր առաջին խորհրդականներուն հոգածութեան և անձկութեան միակ առարկան դարձած է։ Բեչթայէն մեկնելէ առաջ Ֆրանց Եղէֆ կայսր դարձեալ պաշտօն յանձնեց Մ. Սէլի դահլիճը կազմելու։ Մ. Սէլ խորհրդակցութիւններ կ'ունենայ ամէն կուսակցութեանց երեսփոխանոներուն հետ, մանաւանդ Ընդդիմադիր կուսակցութեան երեսփոխաններուն հետ։ Իր պաշտօնն է իրաւախոհութիւն մը դոյացնել Աւստրիոյ կողմէ եղած զիջումներուն և և մաճառներուն յեղային պահանջումներուն միջեւ։ Այս անգամ տագնապը ա՛յն պատճառաւ աւելի անլուծելի կը թուի, որովհետեւ Բօշոլութեանններուն հետ միացած է նաեւ մաճառ Ազատական կուսակցութիւնը։ Եթէ իրաւախոհութիւնը ապահովուիլ գիւրին է գտնուիլ զոյ զոյ կարգով տաճառ պատական մարդեր, որոնք թէ՛ կայսեր և թէ բոլոր կուսակցութեանց վստահութիւնը վայելեն։ Մ. Սէլ զլխաւորաբար կը բանակցի կոմս Եուլիուս Անտրաշի հետ, որ իր պաշտօն ընդունելուն պայման կը դնէ Տր. Վէքերլէի կամ կոմս Աբօնեիի, եթէ ոչ երկուքին գործակցութիւնը։ Գործերուն կարգադրութեան համար անհրաժեշտ է որ Ազատական մեծամասնութիւնը դագրի կրաւորական ընդդիմութիւն ընելէ, որպէս զի Բօշոլութեանք հիմակուընէ նըրաւոր յանդուգն և խստապահանջ ըլլան։ Ֆրանց Եղէֆ կայսր վերջին պահուն բաւական խիստ խօսքեր ըրեր է մաճառ քաղաքագէտներուն, որ չեն կրնար և չեն ուզեր իրենց ցեղակից երեսփոխանները համոզել և տագնապը վերջացնել։ Կայսրը մէկ ամսուան մէջ 22 երկար ունկնդրութիւններ տուաւ մաճառ քաղաքագէտներուն, պարզեց ամէն կերպով կացութիւնը, արտաքին գործոց նախարար Կոլոմանովսքի կոմսն ալ Վիեննայէն կանչեց, որպէս զի ան ալ իր կարգին բանակցութեան մտնէ ընդդիմադիր կուսակցութեան պետերուն հետ, և հասկնայէ թէ արտաքին աշխարհավարութեան մէջ Աւստրիոյ դիրքը ոչ նուազ կարեւոր է։ Մաճառներուն պահանջմանց գլխաւորը միշտ Լեղուի Խնդիրն է։ կ'ուզեն որ մաճառերէնը պարտաւորիչ ըլլայ Բանակին մէջ։ Աւստրիա երբէք չի զիջանիր ասոր։ Նշանաւոր անձնաւորութիւն մը ըսաւ. «Աւստրիա երբէք չի կրնար սեղի տալ զինուորական լեզուի խնդրին մէջ, և ասիկա՝ նոյն իսկ ի չան Մաճառիստանի։ Մտածեցէ՛ք հետեւութիւններուն վրայ։ Իսկոյն Խրուաթներն ալ իրենց զօրագունդերուն համար պիտի պահանջեն խրուաթերէնի գործածութիւնը, և հարաւային Սլաւները իրենք ալ իրենց լեզուն պիտի պահանջեն, և ծայրը ո՞ւր պիտի երթայ։ Հետեւութիւնը Տիրոլի ըլլայ հասարա՛յց բանակ մը, մասամբ գերմանական, մասամբ մաճառական, մասամբ սլաւական։ Երկու քի դրութիւնը (մաճառ և գերման) պիտի փոխուի երեքի, և գէշը ա՛յն է որ սլաւերէն խօսող բանակը հակամաճառ պիտի ըլլայ։ Այս պատճառաւ է որ կ'ըսեմ թէ Մաճառստանի չանն ալ կը պահանջէ որ մաճառերէնի գիջում չընենք բանակին մէջ։»

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ՀԱՐԱՒՍՏԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ.— Հարաւային Ափրիկէի ոսկեհանքերուն բանաւոր և օգտաւէտ չահագործութեան համար գործաւորական փափուկ խնդիրը դեռ վերջնական լուծում մը ստացած չէ։ Մեր ընթերցողները դիտեն թէ արամադրելի գործաւորներուն թիւը խիստ անբաւական է, քանի որ ոսկեհանքերը անգլ. իշխանութեանց ձեռքը անցան հիմայ և արդիւնաւոր չահագործութեան մը պայմանները փոփոխելի վիճակի մը վերածել կ'ուզեն Անգլիացիք։ Վէրջին պատերազմը շատ մը գործաւորներու կորստեան պատճառ եղաւ, ասկէց զատ՝ բնիկ տարրը զզուելով կը դժկամակի գործաւոր ըլլալ, և խնդիր ծագած է Ասիայէն, մանաւանդ Զինաստանէն նոր գործաւորներ բերել։ Հարաւային Ափրիկէ։ Սակայն Պօէրական տարրը այս գաղթականութիւնն կը հակառակի, և այժմէն հաւանութեան համար պայման կը դնէ որ դացող Զինայիները բնաւ հանրային գործերու չմասնակցին, հանքերու շուրջ իրենց աղաւարներէն դուրս չելնեն, իրենց կիներն ալ Հարաւային Ափրիկէ չառնեն, են, են, ամենքն ալ անհանդուրժելի պայմաններ, որովհետեւ այս օրուան Զինացին ա՛լ քիչ շատ խելացաս է, և ասանկ հակաբնական պայմաններով տեղէն անդամ չի շարժիր։ Լորտ Միլնըր Անգլիա դացած է արձակուրդով, և իր կառավարութեան բերանացի պիտի հանդիպի այս գործաւորական խնդրին բոլոր պարագաները և դժուարութիւնները։ Եօհաննէսպուրգի Հանքերու Մեհեանը Գործաւորական Ընտանեաց ժողովին տեղեկագիր մը տալով, ի մէջ այլոց կ'ըսէ թէ Բարեյուսոյ գաղթավայրը, Օրանժ, Պէչուանալէնտ, Սուազէլէնտ, Պաղուոթլէնտ և Բարթուկեղ արեւելեան Ափրիկէի հարաւային գաւառները 235,000 բնիկ պատրաստ գործաւոր կրնան հայթայթել ամէն տարի մնայուն կերպով։ Առ այժմ անոնցմէ գործածուած թիւն է 198,900. այս թիւին գումարն են այն բնիկները որոնք կ'աշխատին Բրեդորիայի և Բարեյուսոյ հանրօգուտ շինութիւններուն մէջ, և կամ Թրանսվալէ դուրս մասնաւոր գործարաններու մէջ պաշտօն ունին։ Բայց արդէն պայմաններուն մէջ 350,000 գործաւորի պէտք կայ, վերոյիշեալ գաւառակարգերէն դուրս։ Այսօր 115,100 գործաւորի պակաս կայ։ Ասկէց հինգ տարի վերջ 650,000 բնիկ պէտք պիտի ըլլայ, որոնցմէ 368,000ը մի միայն Թրանսվալեան հանքերուն համար։ Տեղեկագիրը կը ցուցնէ թէ մինչեւ հիմա 7145 ոսկեհանքի բովք կայ, մինչդեռ Յուլիսին 3725 բովք միայն կը բանէին։ Այս և ուրիշ տեղեկութիւններէ վերջ, Հանքերու Մեհեանը հետեւեալ եզրակացութիւնները կը հանի.—

Հանքային դաշտերը և անոնց յարակից ճարտարարուեստները ըստ արժանւոյն զարգացնելու համար, բաղմաթիւ գործաւորներու պէտքը զգալի է, որոնք ա՛նքան ուռեալ ալ ըլլալու չեն, որովհետեւ ներկայ պարագաներուն մէջ, կարելի չէ բարձր թոշակ վճարել անոնց։ Գործաւորներու պէտքը զգալի է ո՛չ միայն Թրանսվալի, այլ նաեւ ամբողջ հարաւային Ափրիկէի մէջ։ Ափրիկէէն առ այժմ կարելի չէ նոր գործաւոր հաւաքել, և առանց նոր գործաւորի, անկարելի է նոր դաշտերու բացումը կամ զարգացումը տարիներու երկար չրջանի մը մէջ։ Արդի պայմաններուն և ապրուստի զուտեան պատճառաւ սպիտակամարթ գործաւորի խնդրանքը անկարելի է։ Ուստի Մեհեանը համոզում կը յայտնէ թէ այս խնդիրը ուրիշ կերպով չի լուծուիր, բայց միայն ասիացի սակաւապէտ և թերուս գործաւորներու ներմուծմամբ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԱՂԱՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԱՑԻ.—Մ. Լօժէն Լէթիէն, Ներեսի. Ժողովին դերնախագահ և գաղթային խումբին նախագահ, Ֆիկարօի մէջ սկսաւ առաջինը երէք յօդուածներու շարքի մը, աշխարհի միւս Տէրութեանց հետ Ֆրանսայի յարաբերութեանց արդի վիճակին վրայ։ Մ. Էթիէն կը քննէ իր երկրին բռնած դիրքը հանգէպ Գերմանիոյ և Անգլիոյ, և կը պատասխանէ այն քննադատներուն, որոնք, ինչպէս Մ. Բոլ Տէշանէլ, կը պնդեն թէ Ֆրանսա, թէև Գաղթային մեծ Պետութիւն մը եղած է, սակայն Եւրոպայի մէջ իր դիրքը պզտիկցուցած է, և անփոյթ կը գտնուի երկրին բաղձանքներուն։ Յօդուածագիրը, որ ջերմեռանդ ազգերու մըն է Կամպէթայի և Ժիւլ Ֆէրրիի, կ'ըսէ թէ Ֆրանսա Հնդկաչին, Մատակասքար, Աբեսինեան և Արեւելեան Ափրիկէ երթալով, մտագրութիւն չունէր իր յիշատակները մոռնալու։ Ալզաս-Լոթրէնի վրայ, եւ կրածարելու իր յոյսերէն։ Խաղաղիկ եւ զօրաւոր, Ֆրանսա, Ժիւլ Ֆէրրիի ըսածին պէս, կը նպատակ «որ ժամը հնչէ ճակատագրին ժամացոյցին վրայ»։ Մ. Էթիէն շարունակելով կ'ըսէ թէ Անգլիոյ հետ բարեկամական յարաբերութիւններուն ճամբուն վրայ արգելք պէտք չէ դնել, բայց Ֆրանսա պէտք է յամառ հակառակորդ մը ըլլայ Գերմանիոյ հետ մերձեցման մը, որպէսզի Ալզաս-Լոթրէն Ֆրանսական հող չէ դարձած։ Տարակոյս չկար եւ դիւրին էր նախատեսել թէ Ֆրանսայի գաղթային ձեռնարկութիւններուն ամբողջ Մեծին Բրիտանիոյ հետ նախ չվտանգեն եւ ապա մրցման մէջ պիտի դնէր Ֆրանսան։ Բայց թէ՛ Կամպէթայի եւ թէ Ժիւլ Ֆէրրիի գաղափարը ա՛յն էր թէ Ֆրանսացի գիւմանագէտները պիտի կրնային հանդել Գաղթային Մեծ Պետութիւնը (Անգլիա) թէ աշխարհի այդ նոր հողերուն մէջ երկուքին համար ալ առատ տեղ կայ, քանի որ Ֆրանսայի գաղթային քաղաքականութիւնը Մեծին Բրիտանիոյ գաղթային քաղաքականութեան հանդէպ չէր մնուցաներ ո եւ է նախանձ։

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍՐԸ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ.—Վիլհէլմ կայսր այսօր, Բշ, իրիկուան դէմ Մօնցի մաճառական կայարանը կը հասնի, եւ իր ճամբան պիտի շարունակէ Ֆրետերիկ Արշիդուքսին Պէլի շրգենաւով, մինչեւ Բարաբանցա, եւ վաղը, Դշ. առաւօտ, պիտի սկսի եղջերու որսալ Արշիդուքսին 10,000 անգլ. արտաւար ընդարձակութիւն ունեցող կալուածին մէջ։ Կայսրը այս կողմերէն չատ կ'ախորժի, եւ արշիդուքսին այդ գեղեցիկ եւ որսաշատ կալուածին յիշատակը միտքը պահած է։ 1897 սեպտ. 16ին եւ 19ին միջոցին հոն զարկաւ 22 եղջերու ունեցող եղջերու մը, 242 քիլօ ծանրութեամբ, եւ ուրիշ 9 եղջերուներ, որոնց իւրաքանչիւրին եղջիւրները տասնէն պակաս չէին։ Կ'ըսուի թէ Վիլհէլմ կայսր հանդէպ չշգար ասկէց պակաս եղջիւրներով կենդանի զարնելէն։ Յառաջիկայ ուրբաթ օր Մօնցէն Վիէննա պիտի հասնի, եւ մինչեւ այն ատեն ռազմափորձերը վերջացած ըլլալով, բոլոր զօրքերը պիտի չարուին փողոցներուն երկայնքը, հարաւային կայարանէն սկսեալ մինչեւ Հօֆպուրկի կայսերական պալատը։ Մինչեւ կիրակի իրիկուն Վիէննա պիտի մնայ, եւ Էստուրա թագաւորին ընդունելութեան համար պատրաստուած ծրագիրը նոյնութեամբ պիտի գործադրուի Վիլհէլմ կայսեր համար ալ, միայն թէ փոխանակ որսի ճաշը Լոպաուի մէջ ըլլալու, տեղի պիտի ունենայ Լէյնցի կայսերական անտառներուն մէջ, եւ թատերական ներկայացումն ալ Շէօնպրունի մէջ պիտի տրուի, որովհետեւ ժամանակը չի ներեր Բաղաքական Թատրոնը այցելելու, քանի որ կայսրը ուզղակի Պերլին պիտի մեկնի Շէօնպրունէն, Պէնցինկի կայարանին ճամբով։ Ն. Վէհափառութիւն Վիէննա պիտի հանի բաղմաթիւ հեռեւորդներով, որոնց մէջ են իր Բաղքական եւ Զինուորական Դիւանները քարտուղարները, ինչպէս նաեւ արտաքին գործոց պաշտօնարանէն բազում քարտուղարներ. Բայց վարչապետ Ֆոն Պլոլով պիտի չընկերանայ Ն. Վեհափառութեան. հաւանաբար այն պատճառաւ որ այս այցելութեան քաղաքական հանգամանք կամ կարեւորութիւն չտրուի։ Վիլհէլմ կայսր, որ, Զարին պէս, ինք իր Վարչապետն է, իր ուղղութիւնը պիտի կրնայ իմանալ Ֆրանց Եղէֆ կայսրէն եւ Կոլոմանովսքի կոմսէն, եւ որովհետեւ Զարը եւ Լամսդորֆ կոմսը չատ չանցած Վիէննա կ'ընդասանին Վիլհէլմ կայսրէն վերջ, տարակոյս չկայ որ այցելութիւնը քաղաքական մեծ կարեւորութիւն ունի։ Ֆրանց Եղէֆ եւ Վիլհէլմ կայսրերը պիտի խօսին նաեւ Մաճառստանի կացութեան եւ մանաւանդ Լեղուի Խնդրին վրայ, որովհետեւ գերման կայսրը, իբրեւ զինակից Աւստրիոյ, շատ կը հետաքրքրուի այդ պատութեան ներքին գործերէն։

ՆՈՐ ԼՈՐՏ ՍԱԼԶՊՐԻՒ.—Լորտ Բրէնպօրն, երէց որդի հանգուցեալ պետական մարդուն, և որ այսօր այլ ևս Լորտ Սալզպրիի տիտղոսը առած է, անցեալ օր իր հաւատչի ողջոյնը տուաւ Արտաքին գործոց պաշտօնատարներուն, որովհետեւ ինք պիտի երթայ բազմիլ Լորտերու Ժողովին մէջ իր հօր աթոռը։ Իբրեւ արտաքին գործոց խորհրդական իր հաւանական յաջորդը կը համարուի Լորտ Բրրսի, որ հիմա Հնդկական գործոց նախարարութեան մէջ կը գտնուի։

ՊՈՒԽԱՐԱՑԻ ԷՄԻՐԸ, որ քանի մը տարիէ ի վեր սովորութիւն ունի Խրիմ այցելելու առողջական պատճառներով, այն կողմերը գնեց գեղեցիկ ագարակ մը 14,000 անգլ. ոսկիի, Շինից իշխանէն։

ԶԱՐԸ ԵՒ ՊԱՊԸ.—Այս չաբթու Բեթերսպուրկէն Հռոմ կը զրկուին այն պալատական չքեղ կառքերը, որոնցմով Նիքոլա Կայսր Հռոմի ռուսական դեսպանատունէն Վատիկան պիտի երթայ Պապին այցելութեան։ Ռուս կայսերական անձնատան զօրքերէն երեսուն Խաղահներ ալ Հռոմ պիտի ղրկուին, որոնք Զարին պիտի ընկերանան։ Ն. Վեհափառութեան իտալական մայրաքաղաքին մէջ այցելութեան միջոցին։ Զարը և Զարուհին Հռոմէն Նաբոլի պիտի երթան, ուր պիտի կենան մէկ օր, և Նուազահանդէսի մը ներկայ պիտի ըլլան։

ՀԱՆՈՎԷՐԻ արքայական Իշխան զօրաց զօրանոցին մէջ գողեր մտնելով, առին տարին սեղանի բոլոր սպասները, որոնց մէջ կային նաեւ գերման կայսրէն և ուրիշներէ տրուած թանկագին նուէրներ։

ՊԵՐԼԻՆԻ Դիտութեանց Ակադեմիան ի մօտոյ պիտի հրատարակէ եգիպտական հնախօսութեան ընդարձակ բառարան մը, որ մեհենոյն ատեն պիտի պարունակէ եգիպտական լեզուին ամենամեծ մասը։ Այս աշխատութեան կը հսկէ Բրօֆ. Էրման։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԱՅՂԱՆՍՏԱՆ.—Ռուսական Սմրղանտի բնիկներէն մին, որ իբրեւ ուսուցուր Աֆղանստան գացած էր, իբրեւ ռուսական լրտես մը ձերբակալուեցաւ. ափղանեան իշխանութեանց կողմէ։ Նովոյե Վրեմիա գայրոյթ կը յայտնէ որ մինչ ռուս իշխանութիւնք կ'արտօնեն Աֆղանները ազատօրէն շրջագայել ռուսական կեդրոնական Ասիոյ ստացուածներուն մէջ, և հանդարտօրէն վաճառականութիւն կ'ընեն այն կողմերը, Աֆղանք այս կերպով կը վարուին ռուս հպատակներուն հետ։ Այս առթիւ ռուս թերթը ցաւ կը յայտնէ որ Բեռլուլի մէջ տակաւին Ռուսիա դիւանագիտական գործակատար մը չունի։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Բարիզի վաճառականութեան և ճարտարարուեստի հանրապետական մանանոմը հրաւէր զրկեց Լոնտոն Քաղաքին Միջազգային և Առեւտրական Ընկերակցութեան 200 անդամներուն, փոխադարձաբար ցցելու Ֆրանսայի վաճառականներուն, որոնք Լոնտոն գացին Մ. Լուպէի ճամբորդութեան առթիւ։ Անգլիացիք Բարիզ պիտի հասնին Հոկտ. 28ին, Ֆրանսացի վաճառականները 29ին ճաշ պիտի տան, և 30ին չքեղ ներկայացում մը Բարիզի մեծ թատրոններէն մէկուն մէջ։

Ծ. ԱՐՆԻԵԼԻ.— Բեքենի ռուս դեսպան Մ. Լէսար անցեալ կիրակի ծանուցագիր մը զրկելով Տէրութեանց դեսպաններուն, կը յայտարարէ թէ Մանչուրիոյ նաւահանգիստները պիտի բացուին, և Զինաստան պիտի արտօնուի ձեռք առնել նոյնէն Մանչուրիոյ երեք գաւառներուն կառավարութիւնը, պայմանաւ որ Զինաստան յանձնառու ըլլայ ուրիշ ո եւ է Տէրութեան չտալ յիշեալ հողերէն ո եւ է մաս մը, Ռուսիա իրեն յատուկ զինուորական հեռագիր պիտի ունենայ երկաթուղիին երկայնքը, Զինաստան Անգլիոյ ինչ առեւտրական դիւրութիւններ որ տայ, Ռուսիոյ ալ պէտք է տայ, են, են։ Եթէ այս պայմանները ընդունուին, Նիուչուանկ քաղաքին և Մուքտէն գաւառին պարպումը վերջնականապէս տեղի պիտի ունենայ Հոկտ. 8ին, միւս գաւառներուն ռուսական պարպումն ալ քիչ մը վերջը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ.—Վիլհէլմ Բ. պիտի մնայ 18էն մինչեւ 31 սեպտեմբեր։ Ճոխ հաղկերոյթ մը տեղի պիտի ունենայ Հօֆպուրկի մէջ։

Ս. ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.—կը ծանուցուի թէ Ռուսիոյ և Գերմանիոյ միջեւ եղած դաշնակցութեանց եզրակացութենէն յառաջ եկած բանակցութիւնները լաւ ճամբու մէջ են և մեծ առաւելութիւններ պիտի ընծայեն երկու երկիրներուն համար՝ մանաւորապէս ռուսական բէթուլներուն՝ ի վնաս ամերիկեաններուն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բրիտանական կառավարութիւնը անգլիական նաւախումբ մը պիտի զրկէ Մ. Նահանջները Բորդոմուիի մէջ գտնուող ամերիկեան նաւախումբին այցելութիւն տալու համար։

ԲԱՐԻԶ.—Վարչապետ Մ. Բօմպ Լիօն պիտի երթայ Հոկտ. 4ին և պիտի խօսի քաղաքական մեծ ճառ մը։

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ դատական վերակազմութիւնը տեղի պիտի ունենայ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին Բարիզ ճամբորդութենէն ետք։

ՄԱՌԶԷՊՈՒՐԿ.—Վէլհէլմ կայսր Հունգարիա գնայ։ Կայսրուհին ընկերացաւ մինչեւ կայարան։ ճամբան նոյնին Վենափառութիւնը ծափահարութեանց առարկայ եղան բազմութեան կողմէ։

ՄԱՐՍԻԼԻԱ.—Բոլոր օտար նաւերը իրենց տեղերը մեկնեցան մաքուր առողջագիրերով։ Հելլենական և անգլ. հիւպատոսները մինակ վարակիչ հիւանդութեան մը (ժանտախտ) գոյութիւնը յայտարարեցին։ Սպանիական չոգենաւային ընկերութիւնները և Թռանսատլանթիք ընկերութիւնը իրենց կանոնաւոր մեկնումները չեն դադրեցուցած Սպանիա և Ափրիկէ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Մ. Օպուանօ երէկ Բարիզ մեկնեցաւ։

ՄԵՐ ՊԱՐՏԻԶԱԿԻՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ կը ծանուցանենք թէ, Գործակալ կարգած ենք Օնիկ էֆ. Տէր-Ներսէսեանը, որուն կրնան դիմել բաժանորդագրութեան և հաշիւներու կարգադրութեան համար։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ Բեքենի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ, պատարագի արարողութիւններուն նախագահեց ու քարոզեց։

Նորին Սրբազնութիւնը չաբաթ այցելեց ծովային նախարար Վսեմ. Ծովակալ փաշայի և չնորհաւորեց Ն. Վսեմութիւնը, վէզիրութեան ասիճանին բարձրանալուն առթիւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Պատր. Փոխանորդ Տ. Վահան Վրդ. Յակոբեան կը գրէ Պատրիարքարան թէ առաջնորդական ընտրութեան առթիւ տեսնուած պատրաստութիւնները վերջանալու մօտ ըլլալով, անմիջապէս ընտրութեան պիտի ձեռնարկուի։

ԲԱԼՈՒԷՆ հանրագրութիւն մը հասած է Պատրիարքարան, որով կը գանգատին իրենց ընտրած առաջնորդ Տ. Խոսրով Վրդ. Պէշիկեանը Պարբերի փոխադրուելուն համար, աւելցնելով որ Բալուի դաւառ. վարչութիւնը նոր. բերդինէն առաջ ընտրեց Խոսրով Վրդ.ը. հետեւաբար կը պահանջեն որ կեդր. Վարչութիւնը նոխապատուութիւնը իրենց տալով, իր որդումը փոխէ և Բալու զրկէ Խոսրով Վրդ.ը. Նոր կառակ պարագային ապառնացած են դաւանափոխութեան դիմել։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Նորընծայ Պատր. Փոխանորդ Տ. Յովհաննէս Եպս. Արքունի ընդունած է կեդր. Վարչութենէն իրեն առաջարկուած պաշտօնը։

ՎԱՆԱՅ Լէյք գիւղի Տ. Սարգիս Քհն. փիլոնպարիութեան դատապարտուած էր ասկէ առաջ, Ժողովին վին որոշմամբ։ Տ. Սահակ Եպս. ա՝ անգամ նամակ մը գրելով Ս. Պատրիարք Հօր խնդրած է որ բաւական ուշ ի յիշել քահանային միանալ ապաշխարութիւնը և արտօնուի քահանայագործելու։

ԲԱՂԵՇԻ Առաջ. Տ. Եղիկ Ծ. Վրդ. Գալրագեան և Տիրապէտիի Առաջ. Տ. Եղեկիէլ Ծ. Վրդ. Արշակունի, Վարչութեան կողմէ որոշուած էր որ բալոյս միւռոնի օրհնութեան ատեն միմիանց երթալով եպիսկոպոս ձեռնադրուին։ Ինչպէս յայտնի է Ն. Ս. Ծութիւն Ս. Հայրապետը կանխեց, Պարագայ Խաչէն տուաջ կատարելով որոյոյս միւռոնի օրհնութիւնը, հետեւապէս այժմ յետաձգուեցաւ երկու վարդապետներուն եպիսկոպոսանալուն համար Էջմիածին երթալը։

ՎԱՆԱՅ Առաջ. Տեղապահ Տ. Նարեկ Եպս. Բագրեւանդեան, քաղաքամիջի Աւետեան Տ. Կարապետ քհնի համար ծանկեալ փիլոն կրելու որոշութիւն խնդրած ըլլալով, Ս. Պատրիարք Հայրը տուաւ այդ արտօնութիւնը։

ՈՒՐՖԱՅԻ Առաջնորդ Տ. Անանիա Վրդ. Հաղարապետեանի ասկէ առաջ հայրապետական հրամանաւ արտօնուած էր հանգուցեալ Տ. Խորէն Եպս. Մելիք-Թաշեանի լանջախաչը կրելու։ Տ. Անանիա Վրդ. այս չնորհաց համար չնորհակալութեան գիր մը գրած Պատրիարքարան, մատուցելու համար Ն. Ս. Օծութեան։

ՌՈՏՈՍԹՈՅԻ Առաջնորդ Տ. Նարսէս Եպս. Սալանեան, նախընթաց պատրիարքարան եկաւ և աշխարհ որ Պատրիարք Հօր հետ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը՝ կը լսենք թէ Վերացման Ս. Խաչի կիրակին Պարագայ. Փոխանորդ Տ. Գնէլ Վրդ. Գալէմքեարեանի, որ յետոյ իսկոյն պիտի մեկնի իր նոր պաշտօնատեղին Մարաշ անհրաժեշտ գարձած է իր ներկայութիւնը։

ՄՇՈՅ Կրօն. Ժողովոյ ատենապետ և Ս. Մատնավանուց վանական Վահան Վրդ. Երէցեան, յատուկ նամակով մը շնորհաւորած է Տ. Գրիգոր Վրդ. Գալէմքեարեանը և իր ներկայացած է ժամ առաջ Մուշ մեկնելու։

ԲԱՍԷՆԻ Առաջն. Փոխանորդ Տ. Մեհրուժան Վրդ. որ կրթ. և եկեղեցական գործերու համար Կարին զրկուած էր, իր պաշտօնատեղին՝ Բասէն դարձած է։

ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ հրաժարեալ Թաղ. Խորհուրդը, եկեղեցւոյ կալուածոց մէջ վիճակացոյցը զրկած է Պատրիարքարան։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ Խորհրդոյ անդամներն Շերիմեան և Տան

ընդլայնաչ ընդունելուն համար չնորհակալութեան գիր մը ղրկած է Պատրիարքարան՝ մատուցուելու համար Ն. Ս. Օծութեան։

ՕՐԹԱԳԻՒՂի աւագերէց Տ. Սահակ քահանան նամակ մը գրելով Ս. Պատրիարք Հօր, պարզած է թաղին սընտուկին անձկութիւնը և հետզհետէ պարտքերուն դիպուիլը։ Եւ այս վիճակին իբր դարման ներկայացուցած է քանի մը անձեր իբր առժամեայ Թաղ. խորհուրդ և խնդրած է անոնց հաստատութիւնը։

ԿԻՊՐՈՍի Նիկոսիա քաղաքէն կը գրեն մեզի.

Կիպրոսի Հայ գաղութը՝ որ դաստիարակութեան և ընթերցասիրութեան տեսակէտով՝ ժամանակէ մը ի վեր նշանաւոր հանդիսացած էր իր անտարբերութեամբ ու դանդաղութեամբը, ուրախալի է տեսնել որ այսօր հաստատած է ընթերցատուն մը որ կը կանգնուի 35ի մօտ ամէն հասակէ ու դասակարգէ պատկանող անհատներու անհնական ծախքովը։ Այս ընթերցատունը՝ որուն նպատակն է նպաստել իր անդամց և սեղուոյս ընդհանուր Հայոց մտաւոր ու բարոյական զարգացմանը, հաստատուեցաւ 1902 Հոկտեմբերին սկիզբէն սկսեալ և հիմնադիրներն եղան 15ի մօտ տեղացի ու գաղթական Հայեր։ Ցաւալի է որ այս մտաւորական բարեպատեհ հաստատութիւնը բնաջինջ ընելու աշխատողներ ալ կան. բայց ապարդիւն պիտի ըլլայ իրենց ջանքերը, քանի որ ողջամիտ մասը գիտէ արդէն թէ ընթերցատուն մը որչափ անհրաժեշտ է հանրութեան մը մտաւոր զարգացման համար։

ՀԱՆԳԻՍՏ

Տ. ՍՈՒՐԻՅՍ ՎՐԴ. ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

Բարիզէ Սեպտ. 8 (Ն. Տ.) թուական հասած նամակներ կը ծանուցանեն մահը Տ. Սուքիաս Վ. Պարոնեանի, որ երբեմն Մանչէսթըրի և յետոյ Բարիզի հոգևոր հովիւ կարգուած էր։ Տ. Սուքիաս Վ. Լոնտոնի հիւանդանոցներէն մէկուն մէջ երկրորդ անգամ վիրաբուժական գործողութեան ենթարկել տալով ինքզինքը, երկու օր վերջ, Սեպտ. 6, կիրակի օր ի Տէր հանգած է։

Պարոնեան վրդ. ծնած է 1831ին Պոլսոյ մէջ Հայ-հռոմէական ծնողքէ։ Իր նախնական կրթութիւնը առած է Վենետիկի Ս. Ղազարու վանքը, ուր ալեզդայ ձեռնադրուած է 1854ին։ Հանգուցեալ Վ.ը լեզուաբանական, բանասիրական և հնախօսական աշխատութիւններու մէջ մեծ համբաւ ստացած է։ Իբր Հայ-հռոմէական վարդապետ՝ Լոնտոն և Բարիզ գացած և աշխատած է Լոնտոնի Միւսէոնին և ի Բարիզ՝ Ազգ. Մատենադարանին մէջ։

Տ. Ներսէս Պատրիարքի օրով երբ խումբ մը Հայ-հռոմէական եկեղեցականներ և աշխարհականներ Օրմանեան Տ. Մաղաքիա Վ.ի առաջնորդութեամբ (այժմ Պատրիարք Կ. Պոլսոյ) Հայ Եկեղեցի դարձան, Տ. Սուքիաս վրդ. ևս թողուց Հայ-հռոմէական եկեղեցին և իր դարձն հեռագրաբ ընդունուեցաւ ու արտօնութիւն տրուեցաւ վեղարդնելու։ Այն ժամանակ էր որ Պատրիարքարանի հրամանաւ Մանչէսթըրի Հայոց հոգեւոր հովիւ կարգեցաւ, ուրկէ վերջ տեղացիներու դանդատներուն վրայ թէ՝ Հայ Եկեղեցւոյ երգեցողութեան եղանակներուն անգէտ է, Բարիզի հոգևոր հովիւ կոչուեցաւ։ Հանգուցեալը՝ Հայկազեան Բառարանին մասին մանրակրկիտ սրբագրութիւն մը յօրինած է։ Եւրոպայի բոլոր մատենադարանները այցելելով, բոլոր ցուցակները հաւաքած և իր տեսակին մէջ տակաւին դոյութիւն չունեցող մեծադոյն ցուցակ մը կազմել սկսաւ, ուր յիշուած են ամէն լեզուէ այն ամէն գրքերը, որոնք կը շահագրգռեն հայ բանասէրը։ Այդ ցուցակը ղրկած է ժամանակին Սահակ-Մեսրոպեան դրական մրցանակի Ցանձնաժողովին որ, ճանչնալով անոր օգտակարութիւնը, խոստացաւ դրամապէս վարձատրել։

Տ. Սուքիաս Վ. թէև վարչական գործոն կեանք մը ունեցած չէ, բայց բանասէր-գիտնական վարդապետի մը համբաւը կը վայելէր, և շատ մը ձեռագիր աշխատութիւններ թողած է, որոնցմէ Հայ բանասիրութիւնը պիտի կրնայ օգտուիլ անտարակոյս։

ՎԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հայրապետական հրամանով վերադիրման Ս. Աստուածածնի տօնին օրը քաղաքիս Հայկ. կեդրոնական և Սանդիտեան վարժարանաց անմահանուն բարերարներուն Տիկին Մարիամ Սեբաստենիքովի և կողակից բարերարին համար հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ քաղաքամիջի և Այգեստանեայց բոլոր եկեղեցեաց մէջ։

Կեդր. վարժարանին շէնքին առաջին յարկն գոցուելով աւարտեցաւ ի մեծ ուրախութիւն ժողովրդեան, այժմ երկրորդ յարկն ալ բարձրանալու վրայ է և իսանդագին կ'աշխատին գործաւորները։ Ակնդէտ բարերարներու նպաստին կ'սպասուի չնորհիւնը աւարտելու և աւարտելու համար։ Քանի այս ենք որ պիտի գտնուին մեծահոգի նոր կրթասէրներ նպաստելու համար այսքան ժողովրդային եղող կրթական հաստատութեան մը՝ անուն անմահացնելու համար իրենց անունն ու յիշատակը։

*** Վարագայ զանգակատան մասին նախապէս «Մանգումէ»ի մէջ երեւցած գրուածքին դէմ հերքում մը երեւցաւ օրերս «Բիւզանդիոն»ի մէջ։ Իրաւ է թէ «հերքում կրնայ գրուիլ» ըսած են ու և է բանի մը դէմ, բայց ոչ անշուշտ այնքան բացայայտ ճշմարտութիւն եղող Վարագայ զանգակատան խնդրոյն նման իրողութեան մը դէմ։ Ամէնուն ծանօթ խնդիր մը՝ որ նոյն իսկ Վարագայ Հոգաբարձութեան անդամց մէջ դժգոհամակութեան ու անհամաձայնութեան տեղի տուաւ և մինչեւ իսկ պատճառ դարձաւ Հոգաբարձութեան այս մասին անհամաձայն եղող անդամներէն մէկուն՝ Սենեքերիմ էֆ. Մ. Ասլանեանին որ սոյն ճշմարտութեան դէմ եղող հերքմանագիրն չըստորագրելու համար հրաժարականը տուաւ աղնիւ խղճմտութեամբ մը։ Զանգակատան մասին մեր գրածը բացարձակ իրողութիւն մըն էր, որ ոչ մէկ կերպով կրնայ քօղարկուիլ, մնաց որ գլխոյին մնափառութիւն բուրող այս խնդիրը իսկապէս գայթակղեցուցիչ էր և կը մնայ յաչս ժողովրդեան, և այս մասին տրուած հերքումն ալ իսկապէս ցայտուն դատապարտութիւն մը չէ՞ արդեօք...կը հարցնենք անոնց համար որք ստորագրութիւնին դրած են ստորեւ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Վանայ Բողոք. շրջանակի մէջ Մանգուզուիի Վանայ Թղթակից Պ. Ց. Տէվկանցին միակ ազգական ու բարեկամն ես ըլլալով՝ պատչէս ի դարձին, երբ լսեցի ծանօթ Լիւռեեանին Բիւզանդիոնի մէջ ըրած մէկ յայտարարութիւնը, որով կ'ըսէ թէ Պ. Ց. Տէվկանց իբր թէ երկու ամիս առաջ բողոքականութեան դիմած է եղեր և այս դիմումն ալ կատարուած է եղեր իմ միջոցաւս, արդ ես իմ խղճովս և պատուով կը փութամ հրապարակաւ յայտարարել թէ Պ. Ց. Տէվկանց՝ որ յայտնի դէմ գրող ու գործող մըն է յարանուանութիւններուն, յիշեալ դիտումով դիմում չէ ըրած ինձ ընտ։

Հօրեղբօրորդին
ՄԻՍԱՔ ՏԷՎԿԱՆՑ

1903 Օգս. 19 Վան.

ԱԲՐԱՀԱՄ ԷՖ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

որ Ազգ. Որբանոցին մէջ կը դասախօսէր, կնքեց երէկ իր բազմաբդուին կեանքը իր բնակարանին մէջ, Այ-ՍԹԷՖԱՆՈ։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր ժամ 3ին (Ը. Ե.) Այ-ՍԹԷՖԱՆՈի եկեղեցւոյն մէջ։

Կը հրաւիրուին ազգականք և բարեկամք՝ իբր հրաւէր նկատելով ներկայս։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

12 Սեպտեմբեր 1903

Ֆրանս. 3% 3% Français)	97	27
Բէժի (Tab. Turcs)	390	—
Գոնսոլիտ (R. Turque D.)	31	45
Երկաթուղի (Lots Turcs)	126	—
Պանգ Օթթ. (Banque Ott.)	579	—
Թրանսվալ (Transvaal)	105	—

ԹԷՎՖԻՀԱԹ

Վէզաֆիի մէվլիւլէէրինի հիւսնի իսկա խլէմքանէ օլմայարընան նաչի խարիճիյէ նէզարէթ ճէլիլէսի մէքթուպի գալէմի խլուէֆասընան իզդէթլու Մահմուտ Ալի պէյէ թէրճիյէն բիւթպէյի սանիյէ սընըքը միւթէմայիզի վէ Ալի Հայտար պէյէ բիւթպէյի սանիյէ սընըքը սանիսի թէվֆիհ պույրուլմըշ ըրը։

ԹԷՊԼԻՂԱԹ ՐԷՍՄԻՅԵԷ

Էմիրը Մէքքէի միւքէրրէմէ տէվլէթլու սիյանէթլու բաչա հազրէթլէրինէ Պուխարա էմիրի հազրէթլէրի թարաքընան իթա օլընան մուրասա պիր գընա նըշանը միւշարիլէյհ հազրէթլէրի թարաքընան գալուլ վէ լէտիլիճապ թալիգի խուսուսընա պիլիսթիգան Իրատէի Սէնիյէի հազրէթի հիլաֆէթէնահի չէրէֆսրտուր պույրուլմըշ ըրը։

Ալմանիա տէվլէթը Ֆաթիմէի թարաքընան Միւքէի Հիմայուն միւտիրի սաթու ֆէթվա ղրէլու Համիտի պէյ հազրէթլէրինէ վէրիլէն մուրասա Գուրան սիւ Բրուս նըշանընըն միւշարիլէյհ թարաքընան գալուլ վէ լէտիլիճապ թալիգի խուսուսընա պիլիսթիգան մուսատէի սէնիյէի հազրէթի Բաստիշահի էրգան պույրուլմըշ ըրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ.—Քաղաքապետութիւնը կը ծանուցանէ թէ, Կայս. Իրատէի մը համաձայն Բումէլիի Օսմ. զօրքերու ձմրան պէտքերուն համար ժողովրդական նուիրատուութեան ցանկը պատրաստուելով պիտի մատուցուի յոտս Կայս. Գահոյից. բոլոր հանդերձեղները քարուկիր սենեակներու մէջ պիտի պահուին և զինուորական ու քաղաքային պաշտօնատարներէ խառն յանձնաժողով մը պիտի կազմուի, որ պաշտօն պիտի ունենայ նոյն հանդերձեղները զրկել Բումէլիի զինուորական կեդրոնները։

—Ոգեւորութիւնը տակաւ կը մեծնայ Օսմանցի ժողովուրդին մէջ եւ նուիրատուութիւնները տակաւ կը բազմապատկուին։ Լրագիրները ամէն օր հրատարակութեան կուտան նամակներ ուր հայրենասիրական զգացում մը կը փայլի և ժողովուրդին ամենամեծ փափաքը՝ օգնելու Օսմ. քաջարի զինուորներուն, որոնք Բումէլիի մէջ բազմաթիւ իսլամներու և հաւատարիմ հպատակներու անձը, պատիւը և ինչքը կը պաշտպանեն։ Պուլկար չարագործ տարրերուն չահատակութեանց դէմ։ Երեկուան Թուրք թերթերը դարձեալ տեսակներով հրատարակած էին նուիրատուութեան ցանկեր, ուր ամենաբարձր դասու ներկայացուցիչներէն մինչև ամենէն համեստ սիրտին նուէրները արձանագրուած են։

—Այտընի կուսակալ Բարձ. Բեհամիլ փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Օսմ. Բանակին ձմրան պէտքերուն համար։ Անդամներուն մէջ կան նաև Սարգիս Պալեօզեան և Միսաք Մօրուքեան էֆէնտիները։

—Նիկոմիդիոյ մէջ ալ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ որ հանգանակութիւն կը կատարէ։

ՆՈՎՍՏԱՀԱՒԱՔ ԾԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ.—Ախթէբոլուի, Միտիայի և չրջակայից կաբօտներուն համար Քաղաքապետութեան մէջ կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 86,434 ղ.ի։ Ա. Տ. Մ. Քարակէօղեան Եղբարք եւ Մանուկեան Գառնիկ էֆ.ները նուիրած են 500ական ղրշ. Յարութիւն էֆ. Ասլանեան 400, Թ. Վ. Ա. Քարակէօղեան, Բարսեղ Սթամպօլլուեան, Յարութիւն Դարամանեան էֆ.ները 200ական, և Յակոբ Էսայեան եղբայրները 100 ղ։

—Ցանձնաժողովը 8500 ղր.ի նպաստ տոմսակ ղրկեց երմտական նախարարութեան, պաշտօնէից մէջ բաժնուելու համար։

ԱԻԱԶԱԿՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ. — Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ իր Կայս. բարեւները հաղորդել տալ Կայս. Գ. զօրարանային և սպաներուն, Մանաստիրի նահանգին մէջ, Պուլկար աւազակներուն հալածման դէմ անոնց ցոյց տրուած կորովն ու քաջութիւնը, Կայս. Գոհունակութեան արժանացած ըլլալուն համար։

—Էսիրնէէն գերման թերթերու հաղորդուած տեղեկութիւններ կ'ըսեն թէ, Օսմ. զօրքերը մեծամեծ յաջողութիւններ կ'ունենան աւազակներու հալածման գործին մէջ։ Օսմ. զօրքերը այժմ կեդրոնացած են Կէօք-Թէփէի մէջ, սահմանագլուխէն 9 քիլոմէթր անդին։

—Բալըքի Շիւղորել կիրճին մէջ ընդհարում մը պատահեցաւ Օսմ. զօրքերու վաշտի մը և Պուլկար հրոսախումբի մը միջև։ Աւազակները 4 մեռեալ և 6 վիրաւոր ձգելով փախան։

—Օսմ. զօրքերը մեծ քաջութեամբ և յաջողութեամբ կը հալածեն աւազակները, որոնք անտառները և լեռները կ'ապաստանին, բայց չնորհիւ ձեռք առնուած խիստ միջոցներու, այդ տեղերէն ալ կը նուաճուին։ Լեռները փախչող բնակիչները կը վերահաստատուին իրենց գիւղերը, և աւազակները դասալիք կ'ըլլան ու չատ տեղերու մէջ զղջում կը յայտնեն։

—Բիլեսոտայի մէջ ընդհարման մը միջոցին 200է աւելի Պուլկար աւազակներ սպաննուեցան։ Սմիլովայի մէջ 60, իսկ Բէթրիչի լեռներուն մէջ 350է աւելի Պուլկարներ սպաննուեցան։ Բաստէնիք լեռին և Զէլենճ գիւղին մէջ, բլուրներուն վրայ գտնուած աւազակները բնաջինջ եղան։ Ուրիշներ, Օսմ. զօրաց հալածանքէն փախչելու համար լեռը նետուեցան։ Մանաստիրի Բէվնիք գիւղին մօտ, քարայրի մը մէջ պահուըտած 35 հոգիի հրոսախումբ մը սպաննուեցան ամբողջովին, Իշտիպի մօտ 13 աւազակներ ջնջուեցան։ Բըրքքիլիսէի կեղմերը և այլուր Օսմ. զօրքերը միշտ կը հալածեն, կը պաշարեն և բնաջինջ կ'ընեն, երբեւն ելած Պուլկար աւազակները, խաղաղութիւնը ապահովելով այդ կողմերուն մէջ։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Կայս. Իրատէով մանդատական յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, որ պաշտօն ունի թէ՝ Ոսկեղջիւրի և թէ Կայս. եղերքներու վրայ պաշտօնի մէջ գտնուող բոլոր թորփիլնաւերը քննել, անոնց վիճակը հաստատել և պէտք եղած նորոգութիւնները որոշել։ Տեղեկագիրը պիտի մատուցուի յոտս Կայս. Գահոյից։

—Բէուլէնք, Սեյֆի-Պահրի և Թայիր թորփիլնաւերը թէրասնէ մտան նորոգութեան համար։ Համիտիյէ և Ապտիւլ Մեճիտ թորփիլնաւանոցներն ալ փոքր նորոգութիւններ պիտի ստանան։

ՊԱՐՏԵՐԻՆ ՄԻՍՑՈՒՄԸ.—Լոնտոնէ կը հեռագրեն.—Անգլիական արժեթղթերու ժողովը ընդունեց միացման օրինագիծը, քանի մը փոփոխութիւններով, որոնք մանաւորապէս հետեւեալներն են.—

D. սէռի պարտաթուղթերը % 42ով պիտի փոխանակուին։

Միացեալ Փոխոխեալ պարտքին դրամագլուխը 32,738,772 օսմ. ոսկի է։

Ամրթիմանաներու գումարները % 45էն վար չպիտի ըլլան։

ՁԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Ա. ու Բ. զօրաբաժիններու բոլոր զինուորներուն խաղող, դեղձ, տանձ, խնձոր և այլն տրուի։

—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ նորակազմ Համիտիէ հեծելագունդերուն հրամանատարները ու սպաները Կայս. պատուակալ թիկնապահներու կարգը դասուին։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԵՐԻ վարչութեան անգլիական, հոլանտական և պելճիական պարտատէրներու պատուիրակագրեցաւ, անգլիական դեսպանատան Ա. թարգման Մ. Ա. Պլօք, իբր յանորդ Սըր Պատրիկդըն Սմիթի։

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԸ ԵՒ ԱՂԲԻՒՐՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը համաձայն, Պոլսոյ Ջրամբարները պիտի մաքրուին այն ճիւղերէն ու ոստերէն որոնք բերուած էին վերջին հեղեղներէն։ Նոյն Իրատէն կը հրամայէ թէ, քանի որ այժմ Ջրամբարները ջուրի բաւականաչափութիւնը ունին, հանրային աղբիւրները կանոնաւորաբար ջուր ղրկուին։

ՊԷՐՈՒԹի նախորդ կուսակալ Բէշիտ պէյ, ճամբայ ելաւ Պոլիս գալու համար։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղիին ընդհանուր տնօրէն Տոքթ. Զանտէր չաբաթ օր Պերլին մեկնեցաւ.

ՅԻԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Մ. Քոնսթանի համար, բարիզեան Գուրիէ տիւ Սուար թերթը կը գրէ թէ մտադիր է պաշտօնէ քաշուիլ։

ՔՕՂԵՐԱՆ ԱՏԱՆԱՑԻ ՄԷՋ.—Ատանայէ կը հեռագրեն թէ, Զայլը գիւղին մէջ քօղէրայի դէպք մը պատահած է։ Անմիջապէս առողջապահական միջոցներ ձեռք առնուած և հիւանդն ու չուրջինները մեկուսացուած են։

Առողջապահական մարմին մը կազմուեցաւ նահանգին մէջ առողջապահիկ միջոցներ ի գործ դնելու համար։ Ասկից առաջ կասկածելի դէպքեր տեսնուած են Իսկէնտէրունի և Բայասի Զամը գիւղին մէջ, Եղ.էն Ուրբաթ ուէ դէպք չէ պատահած և դաւառակին առողջապահական վիճակը գոհացուցիչէ։

ՊԷՐՈՒԹի ֆիզիք. բժիշկ. վարժարանին քննութեանց ներկայ գտնուելու համար, ֆիզիք. դեսպանատունը խնդրեց Բ. Դուռնէն, ըստ սովորութեան որոշել օսմ. քնիչ մարմինը։

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ բժշկական վարժարանը այս տարի 115 շրջանաւարտ ունի որուն 113ը իսլամ, մէկը հրեայ և մէկն ալ հայ է Դուսգաբուցի Սարգիս էֆ.։

ՕՈՅՆ ԿԱՐՕՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ համար, Ցունաց Պատրիարքարանին մէջ կազմուած նպաստահաւաք յանձնաժողովին հանգանակութիւնը 1300 ոսկի հասաւ, հետեւեալ կերպով.—Վեհ. Սուլթանը 300 ոսկի, Ցունաց Պատրիարքը 20, Սինոդը 30, Լ. Զարիֆի 200, Բ. Զարիֆի, 200, Ե. Էվլեէնիոս 200, Թ. Մավրոկորտաթօ 200, Տիկին Էլէն Զարիֆի 50, Տիկ. Ս. Մավրոկորտաթօ 50, Ալ. Սինիսօղլու 50 ոսկի։

ՊԱԿԱՍ ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹ.—Պետական Խորհուրդը որոշեց որ, թէ պաշտօնական շրջանակներու և թէ՝ պարզ ժողովուրդին կողմէ երբ մուրհակի մը վրայ գումարին պահանջածէն պակաս արժէքով դրոշմաթուղթ փակցուած է, դրամական տուգանք չառնուի, այլ միայն պակաս մնացած արժէքով դրոշմաթուղթ աւելցուի։

ՄԱՁԱՌՍՏԱՆԻ ռազմափորձերուն ներկայ գտնուելու համար, հրաւէրներ տրուեցաւ սպարապետութեան, պէտք եղած ճամբու ծախքը հայթայթել Վիեննայի օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդին։

ԱՖ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ ԲԱՂԱՔԸ.—Պետական Խորհուրդը որոշեց որ, Ա.Ֆ. Գարահիսար քաղաքին վերջին հրդեհին այրած տուները նոր ոճով չինուին, կանոնաւոր և սալարկուած փողոցներ կազմակերպուին, ամէն անկիւն աղբիւրներ հաստատուին, վերջապէս առուտրական կեդրոն մը ընելու համար ամէն բան ըլլայ այդ երկաթուղիի գիծին մօտ քաղաքը։

ՏԵՂԱԿԱՆ ՅՈՐԵՆՆԵՐՈՒ վաճառականութեան և սպառումին զարգացման համար, երկրագործ. Պանքան 1500 ոսկի պիտի յատկացնէ ընտիր սերմնցու գնելով երկրագործներուն բաժնելու գործին։

ՄԱՒՈԱՑԻՆ Խորհուրդին քարտուղար Բէֆիզ պէյ Հայտար Փաշայի մաքսատան անօրէն կարգուեցաւ։

ԹՐԱՄՈՒԻՑ, — Պէրութէն մինչև Եաֆա թրամուէյ մը հաստատելու մենաշնորհ խնդրուեցաւ Ձեռնհաս պաշտօնարանէն։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ Օսմ. հիւպատոս Ա. բիսթիսի էֆ. քանի մը օր առաջ մեռած էր։ Հանգուցեալին մարմինը այսօր Մէսաբրիի չոգենաւով Պոլիս կը հանի։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուելէ ետք Հէյպէլի կղզիին մէջ պիտի թաղուի։

ՄԻԻԻԼՔԹԷԻ գայմագամ Մէհրան էֆ. Պոլիս եկաւ։

ՄՍԻՆ ԳԻՆԸ.—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, հոգ պիտի տարուի որ ըստիպողական պէտքեր կազմող հացը, միսը, և վառելանիւթը կարգ մը չահադէտներու ձեռքով տարապայման չի տուղնան։ Հացին գինը արդէն 5 փարա իջաւ։ Բաղաքապետութիւնը այժմ կը զբաղի վառելանիւթերուն և մսին գիներն ալ զեղչելու։

ԹԷՄԷԹԻԻ ՏՈՒՐԲԸ,— Եւմտական պաշտօնարանը նկատելով որ տեղ տեղ Թէմէդդիւի տուրքը արդարապէս չէ բաշխուած, որով Պետական Գանձը կը վնասուի, հրաման ղրկեց որպէս զի ըստ կանոնագրի, արհեստաւորներու և վաճառականներու Թէմէդդիւի տուրքերը նորէն գնահատուին։ Իւրաքանչիւր էսնաֆէ երկերկու հոգի պիտի ընտրուին, որոնք գնահատիչ յանձնաժողովին հետ միասին պիտի որոշեն ամէն անհատի Թէմէդդիւի տուրքը, իր տարեկան չահուն համեմատութեամբ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

«ՎԱՍՔԱՐՈՒ»ի ՊԱՑԹՈՒՄԸ. — Ֆրարk Բrեսk ընդարձակ նամակ մը կը հրատարակէ Պուքրէշէն, Վասքարուլի պայթման վրայ։ Տուած մանրամասնութիւնները մեր ասկէց առաջ տուածներն են։ Զոհերուն թիւը հաստատուած է թէ 282 է, որուն 17 ճամբորդ և միւսները նաւաստի։ Ս. կարգի սենեակներուն մէջ 4 ճամբորդներու մարմինները գտնուեցան ածխացած։ Ազատուողները կ'ըսեն թէ, առաջին պայթումէն ետք նաւակով երկու հոգիի հեռանալը տեսած են։

ՎԻՐԱՒՈՐԵԱԼ ՄԸ.— Ոսիկանութիւնը առջի օր լուր առաւ թէ, Զէմպերլի թաշ, Վէզիր խան բնակող կեսարացի Մուրատ Սարգիսեան վիրաւոր վիճակի մէջ կը գտնուի իր սենեակին մէջ։ Անմիջապէս քննութեան ձեռնարկեց։

ՄԵՂԱՊԱՐՏ ՁԱՒԱԿ ՄԸ.—Ասկից 7 տարի առաջ չաբաթ գիշեր մը, Տիվան Եոլը, կազինոյի Արիֆ էֆ.ի դրամները իւրացնելու համար զայն ըսպաննած էին։ Ցանցաւորներն էին ըսպանեալին փեսան Սիւլէյման Սբրրի, իր հօրեղբօրորդին Մաքսուտ, և Շաքիր, Հասան, Ալի, և Ապտիւսսամէտ անուն անձերը, իսկ սպանեալին աղջիկն ալ Զէօհրա տան դուռը բանալով սիկառ ու պօզա հրամցուցած և ընկերացած էր ոճրագործներուն։

Եղեռնադատ Ատեանը դատելով ասոնք՝ զանազան պատիժներ որոշած էր այրերուն, իսկ Զէօհրան անպարտ արձակած էր։ Վերաքննիչ Ատեանը, աւելի օր նորէն քննելով խնդիրը, Ապտիւսսամէտը, Ալին և Հասանը մահուան, իսկ աղջիկը Զէօհրան ալ, որ դեռ այն ժամանակ 14ը լրացուցած չէր, 9 ամիս բանտարկութեան դատապարտեց։

ՁՆՂՇՈՒՄ։ — Քանթէբա (Մուսուլ) գաւառակին նայիպ և նախագահ աւեանին նախագահ Մէհմէտ Ալի էֆ. կաւառակերութեան յանցանքով պաշտօնանկ եղաւ և դատաստանի ենթարկուեցաւ։

ՑՈՒՄԱՀԱՏՆԵՐ. — Զիպիճէէյի կայարանին վակոնները քնիչ կաւաբրիացի Մ. Համիր ջրամբարը նետուելով անձնասպան եղած է։ Շարժառիթը անծանօթ է։

—Ֆէնէրի մէջ, աւելաձու Ալի, անձնասպանութեան նպատակով ինքզինքը վիրաւորած է։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Անցած Դշ. գիշեր Պրուսայի մէջ երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեցաւ, առանց վնասի։

—Եշ. գիշեր ալ, Թաթսայի մէջ Գասթէմունի, Թեթեւ ցնցում մը զգացուած է։

ԾԱՂԿԱՆՏԸ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ. — Իզմիրի մէջ, ծաղկանոցին ծագումէն մինչեւ անցած Դշ. օր, ամէնքը մեռած են 246 հոգի։

ՀՐԴԵՀ.— Այտընէն կը գրեն թէ, անցեալները Սէօքէի մէջ հրդեհ ծագած և 2 տուն այրած են։ Մէկ տունին մէջ կար նաեւ 4000 օխա ծխախոտ, որ նոյնպէս այրեցաւ։

ԱԻԱՁԱԿ.— Ջերքէս Մէհմէտ անուն աւազակը, որ Նազիլլիի մէկ գիւղէն կին մը առեւանգած, և զինք բռնել գացող երկու հոգին սպաննած, ուրիշ գողութիւններ գործած էր և զինեալ՝ ապրին անդին կը թափառէր, անցածները պաշարուեցաւ զօրքերէն, բայց ընդդիմացած ըլլալով սպաննուեցաւ։

«ՇԻԲ»ԵՐԸ. —Անցած օր երկու. ոիբ պարոններ Եէմիշէն նաւակ կը նստին Ճաամը Պօսթան երթալու համար։ Հոն հասնելնուն նաւավարին կ'ըսեն «ա, դրամապանակիս մուցեր ենք...ինչ որ է հոգ չէ, մէկտեղ եկուր, տանք» միսմիտ մարդուկը իր 20 ղր.ը չկրնալնալու համար կը հետեւի անոնց մինչեւ Մալթէպէ։ Հոն սակայն կը կրանցնէ պարոնները և կ'սկսի ապուշ ապուշ թափառիլ։ Ոստիկան մը ուշադրութեան երթալով կը հասկնայ իրողութիւնը եկը փնտռէ այդ օիբ պարոնները բայց չգտներ։

ՈՃԻՐ.— Սկիւտար, Բէյօր Պագալ փողոց չէնքի մը մէջ աշխատող Մէհմէտ Ալի, ծանրապէս վիրաւորուց նոյնպէս հոն աշխատող հաճի Միշօ անուն գործաւոր մը և փախաւ, բայց ձերբակալուեցաւ, վիրաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ։

ԱՐԿԱԾ.—Երէկ առաւ., Հրեայ տան մը, ընկուզի կողով մը կռնակը, երբ նաւակով Դալաթիա անցած էր, նաւակէն քարափ ելած ատեն հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելով, ծովը կ'իյնայ և կ'ըսկսի տապլտկիլ ջուրին մէջ։ Նաւավար Սրտգի օգնութեան փութաց և աղատեց տղեկը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1903 Օգոս. 30/12 Սեպտ. Շբ.)

ՑՈՐԵՆ

Սերթ էֆեթրա, օխան	31½ փր.
»Միջին տեսակ և Բումէլի	30-31 »
Ճերմակ Ա. լիպրայէն պակաս	8¼ ղր.
» Բ. »	8¾-9 »
Մախլիթ (խառն) »	10-10½ »
» (հաճարով) »	11-11½ »

Այսօր ժամանեց Բումէլի 32 վագոն լիպրայէն պակաս 8¾-9¼ կարծր 11 ղրուշ։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քըրմա Ա. պարկը	70 ղ.
» » Բ. և Գ. »	65-68 »

ԹԷՓ

Օխան 15¾-16 փարա։

ԳԱՐԻ

Աղէկ տեսակը	11 ղրշ. գրիւը
Երկրորդ »	10¼-10½ »

ՄԻՍԻՐ

Օխան 27-29 փարա։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԲԱՐԻԶ, 13. — Մարսիլիոյ օտար հիւպատոսները նաւահանգիստէն ելլոյ նաւերուն մաքուր առողջագիր տուր մերժած են։

ՎԻԵՆՆԱ.—Ֆրանց Եոզէֆ կայսրը կալիցիոյ մէջ կատարուելիք մեծ ռազմարձակներուն ներկայ գտնուեր է։

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Ազն. Տիկին Թագուհի Ա. Ունճեան իր որդւոյն Մեծ. Լեւոն էֆ. Ա. Ունճեանի ընդ Ազն. Օրիորդ Ռոզ Ց. Գալաքէճեանի մասնութեան առթիւ երկու ոչխարի փոխարժէք ըլլալով, երկու անգլ. ոսկի նուիրեց Հիւանդանոցիս։

***

Հանգուցեալ Տիկին Աննա Հալաճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցս.

Տէր և տիկին Վարդան էֆ. Ամէնճեան 108, Տէր և տիկին Ստեփան Ց. Թէլլիեան 108. Տէր և տիկին Մարտիրոս էֆ. Ց. Թէլլիեան 108, Տէր եւ տիկին Միխալաքի էֆ. Սավիտիս 54։

***

Հանգուցեալ Գառնիկ էֆ. Սէմերճեանի համար փոխան ծաղկեփունջի 120 ղրշ. նուիրած են Տէր և Տիկին Մկրտիչ էֆ. Զ. Ունճեան ի Մանչէսթըր։

(կճիբ)

«ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ 130

ՎԱՅՐԵՆԻՆԵՐՈՒ ՆԱՀԱՊԵՏԸ

Ը. Է. Գ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱՍՆԵՐՈՒ

72.

Տօն Թատէօ գերի

— Տօն Վալանթէն ներեցէք ինծի, ձեզի չէի ճանչնար տակաւին չէի գիտցած քննադատել ձեր սիրոյը. կէս-վայրենի ամբիկացի մըն եմ ես, կը սիրեմ և կատէմ միեւնոյն ատակութիւնով, Տօն Վալանթէն, կուզէ՞ք որ գրկեմ ձեզ։

—Կատարելապէս, բարեկամս, պատասխանեց երիտասարդը որ ի զուր կը ջանար իր յուզումը զսպել Ժպիտի մը տակ։

— Ուրեմն կը մեկնինք, յարեց Տօն Կուէկօռիօ։

— Անմիջապէս

— Օհ, պիտի գանաք զանի, հիմա վատահ եմ ատոր։

— Ես ալ։

— Բարի ճանապարհ, Տօն Վալանթէն, Տօն Լուի։

— Մնաք բարով, պատասխանեցին երիտասարդները։

Ու երեք հոգիները բաժնուեցան իրարմէ։

Վալանթէն սուլեց Զեզարին։

— Երթանք, բաւ իր կամենեղբօր։

— Երթանք, պատասխանեց այս վերջինը։

Ու մեկնեցան։

Հաղիւ քանի մը քայլ առած էին, և անա իրենց եաւէն լսեցին ձիու մը գալը։

Եաւէնին դարձան, Տօն Կուէկօռիօ էր որ կուգար նշան ընելով իրենց որ կենան։

Սպասեցին։

— Ներեցէք, պարոններ բաւ Կուէկօռիօ, երբ անոնց մօտեցաւ, բան մը մոռցայ ըսելու ձեզի։ Զինք գիտեր թէ Սատուած ինչեր ճակատագրած է ձեզի, թերեւս այսօր վերջին անգամ բաժնուինք իրարմէ։

— Զենք գիտեր, չնտակ է յարեց Լուի գլուխը թօթուելով։

— Ինչ պարադաներու մէջ ալ որ գտնուիք, յիշեցէք թէ Տօն Կուէկօռիօ որքան որ կեանք ունենայ, քարկամ մը պիտի ունենաք որ երջանիկ պիտի զգայ ինքզինքը եթէ նոյն իսկ արիւն թափէ ձեզի համար։

Եւ առանց սպասելու երիտասարդներուն պատասխանին, անոնց ձեռքերը սեղմեց և արագապէս հեռացաւ։

Երկու ֆրանսացիներ պահ մը հետեւեցան իրեն խոնարհ ելեւէյթով, յետոյ չարունակեցին իրենց ճամբան առանց խօսք մը փոխանակելու։

73

Պայմարէն եմ

Բաւական ատեն երիտասարդները հեռուէն հետեւեցան չիլիական բանակին որ, իր բազմաթիւ վիրաւորներուն պատճառով ուշ մնացած, շատ յամրաբար կը քալէր դէպ ի Պիսպիս, թէև կարգով, կանոնով։

Քալելով անցան այն դաշտէն ուր մղուած էր Հնդիկներուն և Շիլիցիներուն պայքարը։

Պատերազմի դաշտէ մը աւելի ոչինչ կայ ամբողջ տխուր, այնքան մահաբուռ, և մարդկային իրաց չունութիւնը յայտնող այնքան փաստ։

Դաշտը ծածկուած էր ամբողջ դիակներով, որոնցմէ մէկ քանիները խոնարհած էին ձիու մարմիններով, ու զանազան մնացորդներով։

Հնդիկները և Շիլիցիները հոն խառն ի խուռն էին, այնքան ահարեկած էր զիրենք մահը։ Աջակողմէն զարնուած ամէնքն ալ, տակաւին իրենց ձեռքերուն մէջ կապկռած մնացած էին այլ և անօգուտ դարձած իրենց զէնքերը։

Հեռուէն գայլերու մռնչաւոյթ ոլոռէթներ կը նշմարուէին, որոնք իրարմէ ձայներով կուգային իրենց կերը փնտռելու։

Երիտասարդները կ'առաջանային ակարկինի նետելով անոնց չուրջը։

— Ինչո՞ւ չ'աճեցարնեք այս անիծեալ տեղէն մեկնելու, հարցուց Վալանթէն իր կամենեղբօր։ Իմ սիրտս կը յուզուի այս տեսկի տեսարանէն։

— Պարտականութիւն մը ունինք կատարելիք, պատասխանեց Կոմոր։

— Կատարելիք պարտականութիւն մը, յարեց Վալանթէն զարմացումով։

— Այո, յարեց երիտասարդը, կուզես ուրեմն որ իսկոյն ժօան լրուած մնայ հոն, առանց արձանի, և որսը ըլլայ այս գիշատիչ կենդանիներուն։

— Շնորհակալ եմ ատիկա յիշեցնելուդ համար. ոչ, ինչ աւելի բարի ես, բան մը չես մտածար։

— Մի՛ մեղադրեր քեզ, թերեւս քիչ մը վերջը դո՛ւն ալ խորհիս։

Քանի մը վայրկեանէն երիտասարդները հասան հոն ուր ժօան և Պիւսթամինթէ զօրավարը ինկած էին։

Անոնք կը հանդիպէին հոն քով քովի յաւիտենական քունով մը։

Ֆրանսացիները վար իջան ձիէն։ Եզական զուգադիպութիւնով մը, այս երկու դիակները տակաւին կոր չէին եղած գիշատիչ թռչուններուն որոնք անոնց վերեւը կը թռչէին, բայց որոնք, թեւաբաց փախան երբ երիտասարդները մօտեցան։

Երկու կամենեղբայրները պահ մը մտածկոտ երեւոյթ մը առին։

Յետոյ առին իրենց նիզակները եւ խորունկ փոս մը փորեցին որուն մէջ թաղեցին երկու հակառակորդները։

Միմիայն Վալանթէն Տօն Թատէօին ջախջախուած դէմքը առաւ եւ մէջքը լօշեց դայն, ցած ձայնով մրմռալով։

— Այս Եկիզակը աղտոտ է, ոչ գիտէ թէ օր մը չի պիտի ծառայէ ինծի։

Երբոր երկու մարմինները փոսը դրուեցան, վրան հող լեցուցին, և յետոյ ամենախոշոր քարեր դրին վրան, որպէսզի գիշատիչ կենդանիները, իրենց մեկնելէն ետք, ճանկերով չի բզքտէին զանոնք։

Երբ այս ալ լմննցաւ, Վալանթէն ոչ մը ասելով անոնց վրայ և մեկնեցաւ։

(Շարունակելի)

ԸՆԹԱՑՔ ՆԱԽԱԳԾՈՒԹԵԱՆ

Աշխատասիրութիւնք Գ. Մ. ԱՐԳԱՍԻ

1. Բնական, Քաղ. և Տնտեսական Համառօտ Աշխարհագրութիւն Դասարանի Դասընթացքներու համար։ 100 փարայ։

2. Բնական, Քաղաքական և տուեմն. Աշխարհ. Մինչի Դասընթացքներու համար։ Երկ. տպագրութիւն Դրամ 4 դրուշ։

3.— Բնական, Քաղաքական և տեսական Աշխարհագրութիւն Բարձրագոյն Դասընթացքներու համար, Դրդ. Տպագրութիւն։— Դրամ 6 դրուշ։

Ուսումն. Նորընդոյ Կրթական Դասերուն և մանկավարժական նորագոյն դիւրուսոյց մեթոդներով պատրաստուած դասագիրքերը որոնք ընդհանուր գնահատութեան արժանացած են, կ'գտնուին բոլոր գրավաճառաց և Ազգային քով, և կը ծախուին չափ գրաստ հացուցիչ զեղչերով։

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱՊԱՇԵԱՆ

Ս. Տ. Ա. Մ. Ն. Ա. Բ. Ո. Ց.

Պոլիս, Պահչէ Դարբ., Պիզ Պիր Զէտիրի դիմաց

ԱՐԱՄ ԴԱՐԱԳԱՇԵԱՆ անվն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սիկեաբ, Բ. ճատիէ, Տորբամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 8—11 դիմել Պոլիս Պահչէ Դարբ., Պիզ-Պիր-Զէտիրին դիմաց

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷ'Ն

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ 1853 ՍԵՊՏ. 26ԻՆ, ԵՒ՝ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 1,150,030,616 ՖՐԱՆՔ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ Գերմանիոյ ամենէն հզօր Ընկերութիւնն է

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 387,440,000 ՖՐԱՆՔ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արիան, ցեկտոս թռչակ, և այլն։

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ, առանց բժշկական քննութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ ազգ. ու որքերու համար օժիտ մը, չարաչարական փոքր վճարումներով. — (Տիւնոյն պայմանները կանանաւոր ապահովագրութեան համար)։

ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն ՇՈՒՇԵՆԱԻ, ԵՐԿԱԲՈՒՂԻՐ, ԹՐԻՆԷԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ եւն. արկածներու դէմ, ապարդիս ա՛ն կողմը և ա՛ն ծրագ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար չարաչարական փոքր վճարումով մը, որոնցմէ մէկ ֆրանքը և վեցերկի մինչեւ մէկ տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ դրամատունն է՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆԷԱ ի Պոլիս = ՖՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԴԵՐՄ. ԿԱՅՍԷ ՊՆԷԱ

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՒՈՒՑԻՉ

ՄՈՒՀԷՐԱՆ ՍԻՆԵՄ-ԳԱԼՖԱՆԱՆ

Պոլիս Դարբրեցիներու խան թիւ 45 եւ 45 bis։

ԳՐԻԳՈՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ՎԿԱՅԵԱԼ ԲԱՐԻՁԷ

Կը դարմանէ նորոգոյն մեթոտով, ակռայի պէս պէս հիւանդութիւնները։ Ակռայ կը լցնէ գանազան տեսակ մեսողներով՝ ինչպէս ոսկի, բլաթին։ Կը չինէ արհեստական ակռաներ, ոսկուն, ձեւաւոր և իւրաքանչիւրին ճաշակին յարմար։

Իր բազմաթիւ յաճախորդներուն փափաքը գոհացնելու նպատակաւ՝ այս անգամ երկու դարմանատուն եւս հաստատած է։ Մին՝ Իւսկիւտար —Իսմաիլ Ֆիստիք աղան— հանրածանօթ դեղադրդ Քէլէսսէլեան էֆ.ի դեղարանին մէջ, ուր կ'ընդունի շաբաթ և երկուշաբթի օրերը։ Շաբաթ առաւօտները ձրի։

Միւս դարմանատունը հաստատած է Մարդիգիէլի մէջ, Պօսթան փողոց թիւ 1, ուր կ'ընդունի հինգշաբթի օրերը միայն։

Երեքշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերն ալ, ըստ առաջնոյն, Գալատիոյ, իր բնակավայրը կ'ընդունի Եէնի-Զէյմէ փողոց թիւ 9 (Մէօհիւրտարի պանդոկին փողոցին ուղղութեամբ)։ Չորեքշաբթի օրերը ձրի։

Դիցերը միօշ դիւրամատչելի կը մնան

1—20

ԻՄԱՆ

Տէրտատէթ Բօսթա միւրասէլթի վէ թէվֆիքիրնին պիր գաթ տանա թէսրիհ վէ թէսխիլի զըմնընա մէվճուտ պրպտլարա իլավէթէն 4 սաէտ բօսթա արապարընին մէվճուտ բէտ վէ թանզիմ զրլընան չէրիթի մուճիպինէ մաքնուալը օյմադ իւզրէ 50 սաէտ Օսմանլը պիճուընին խմալնա թալիպ զուհուր իթիպիկնէն, տանա աչաղրա իմալընա թալիպ օյանպարը՝ իչպու չէրը ազսոթօսրն 29ընճը բէնճէնպէն կիւնիւնէ գատար միւրաճաաթը հագզնտա էվէլէճէ իլան իտիմիշ իսէ տէ, չէմիպէ գատար պաշգա թալիպ զուհուր իթիմէկիկ ճիւէթլէ, մէզբիւր մինագասա չէրը իլլուլրն Ցինճի բազար էրթէսի կիւնիւնէ թալիպ իտիլուպ եէվմ մէզբիւրտէ իճալէի եվէլէյիէ վէ ֆէլբտասը սալը կիւնի գաբարը գաթիլէրինին իճրատ մուգաբրէր օյմաղլա, իմալընա թալիպ օյանպարը եիւզտէ օն թէէմինանը նագտիէլէրինի վէ եափատ Տէրտատէթթիճարէթի օտասընդա մուգավէլաթմուհարիրիյիճիզնէն մուգատտադ բէնթալէթը գավիէլէրինի համպէն ճումատատան մասատա պէհէնգիկիւն Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա նէզարէթի մէճլիսը իտարէսինէ միւրաճաաթ էլէմէլէրի իլան օլունուր։

30 աղտօսոս 1319

ՀՈԳԱԿԱՏԻՐ ՀՈՎԱՆՈՅԱՎԱՌԱՆ ՂԱԼԱԹՈՅ

ՄԻՀՐԴԱՏ ՀԱՅԿՍԱՔՆ

Ղալաթիա կամուրջին դէմ, Աջ ու Զախ երկու անկիւնները, թիւ 9 և 33, և գործատեղի Հալիլ Փաշա փողոց թիւ 10, ուր կը պատրաստուին ընտիր և դիմացկուն հովանոցներ, և կը փոխուին հինցած հովանոցներու կերպասները ճիշտ նորի պէս։

Ս. ԽԱՉ ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ

ԲԱՑՈՒՄ Ա. ՏԱՐԻՈՅ

ԱՂԶԿԱՆՑ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԻ

Հոգաբարձութիւնս գոհութեամբ կը ծանուցանէ թէ Մեպտ. 1ին պիտի բացուին դասախօսութիւնք Աղջկանց Լրացուցիչ Դասընթացքին, ձեւաւոր հետեւեալ ուսուցչաց և ուսուցչուհեաց, որք պիտի ջանան լաւագոյն դաստիարակութիւն մը տալ.—1. Տ. Մկրտիչ Արք. Վեհապետեան, կրօն և եկեղ. պատմ. 2. Ռ. Եպ. Պէրպէրեան, Բարոյագիտութիւն և հոգեբանութիւն (ի մասնաւորի կանանց հոգեբանութիւն)։ 3, Գ. Եպ. Գալամեան, տեսուչ և ուսուցիչ չափական գիտութեանց և Առանին տնտեսութեան. 4 Եր. Եպ. Տ. Անդրեասեան, Հայ. չարադր., գրագիտ., մատենագր. պատմ. և ֆրանս. փոխադարձ թարգ. 5. Ս. Եպ. Գաբրամեան, Հայ. դրաբար, 6. Տ. Տաճատ ֆն. Փաշեան, Աշխարհագր. ընդհ. պատմ. և պատմ. քաղաքակրթութեան, 7. Ի. Եպ. Մուրատեան, բնական և բնապատմ. գիտութիւնք, 8. Տոհդ. Խորխորունի, առողջպահ., 9. Խ. Եպ. Ինկիլիզեան, գծագր. և դեղագր. 10. Օր. Ֆորբիւնի Խաչատուրեան, ձեւագործ և սանդրագործ., 11. Օր. Սանդուխի Յովհաննիսեան, կար և ձեւագիտ., 12. Օր. Եօժէնի Դերձակեան, հսկող։ Ֆրանսայի կարող ուսուցիչ մը և անգլ. հմուտ ուսուցչուհի մը պիտի աւանդեն երկու լեզուաց քերկ. ը, մասնագրութիւնն և մասնաւորապէս խօսակցութիւնը։ Զայնական և գործնական երաժշտութիւնը պիտի աւանդուի խնամքով։ Ձեւագիտութեան, սանդրագործի և դաշնակի արուեստին աշակերտուհիներ պիտի ընդունուին։ Լրացուցիչ Դասընթացքին կրնան հետեւիլ տարրական նախակրթութեան չրջանն աւարտող և կամ նոյն կարողութիւնն ունեցող Օրիորդներ։ Մնողք կը հրաւիրուին պայմաններու մասին քանակցիլ Հոգաբարձութեանս հետ ամէն կիր. մինչեւ էկս օր և Օգոստ. 25էն ետք ամէն օր։ Հոգաբարձութիւնս Մանկապարտէզի և տարր. երկսեռ նախակրթարանաց համար կարգադրութիւններ դրած է։ Հարկ գտած է ընդհ. հսկող անուանել Պարկ էֆ. Մանկիրիզանը մանկրուն, և Օր. Եօժէնի Դերձակեան աղջ. ջրկանց վարժապետին։ Ասոնց պաշտօնը պիտի ըլլայ կարգապահութեան և վարմարանաց ընդհ. բարեկարգութեան պանպանման հսկել և ի բարակայութեան Տեսչին, անոր պարտաւորութիւններու կատարել, պատասխանատու մնալով հանդէպ Տեսչութեան։ Ձեւաչ կան աշխատութիւնս դպրոցը մասնաւոր խնամքով պիտի ուսանուին մանչերու վարժարանին մէջ։

Մանօր.—Տարրական Դասընթացքի համար պէտք կայ դատարկ ուսուցչի մը, որ ունենայ Թուրքերէնի օգն. մասնագէտի վկայական։ Փափաք ունի կը հրաւիրուին դիմել հոգաբարձութեան։

Ս. Խաչ Երկսեռ Վարժ. Հոգաբարձութիւն

Առենադպիր Առենապետ

Ս. Զեօմիճեանց Յ. Ալիրբաշիագեան

ԷՅԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Սիրքէճիսէ քեսքին (Եզզախանէի Քիւրքիկ) եէվմը քիւչարտուան պէրի կէօսթէրտիի ինթիզամ վէ տրգոթմուան վէ իճզար օլունան քեսքինի կոմիսիէնէն խալիթիէթ վէ էյվէնիյիթինանէն տօպալը չէնրիմիզին էն միւքէմմէլ Եզզախանէի օլուպ, տիկիրլրինէ նիւմունէի իմիթասլ օյմազ չէրէֆինի իպրազ իթմիշ տիր. պու տրգոթթ վէ իթթիֆամա մուճեղամ օյան թէկտարէթ վէ նէզաֆէթի մէսէլէսի քի էզզախանէլրէճէ ասրլ նազարը էյէմմիյէթէ ալընճազ մէվատանն պայլրճանը տրր. ամմէնին միւսէլլէմի վէ անկիսրը բէսմի. յէնին տանի մուասատազ օյտուզը իւզրէ պուբաատա քէմսրը իլէ ճարի պիր պու կիպի պիր թէէսիսանն պէնքէնիրէյ չու խրատմաքը միւսթահսէնէյէ պիր իլավէի ինսանիյէթքեարի օյմազ իւզրէ եէվմը թէէսիսիմէն չիմիրէ գատար միւրաճաաթ իտէն պիրէնիմէ զուէֆայի խասթէկեան մէճճանէն թէտաւի իթ. տիրմիմք վէ մուալէճանը լազմէ ատրի քէղա պիրա իւզրէ իրա խրիմէ պիրի իսթիյար օյնան ֆէլսաֆէեարընգայար նազարը արգոթա ալընճազ օյուր իսկ պու էզզախանէնին իսթիհսալը մէնֆէաթատան զիյատ էմմէնիսէ խրատքի կիպի պիր ֆէքրի ինանիյէթբերվերի իւզերինէ թէէսիսիրէ օյտուղը ատրնա թարիխի խէր իրէ չու թատատ օլունան հրամէնթի մասրուֆէտէն նաչի տիր քի պու էզզախանէ թարիզը թէրագզրատ գարի տէրէճաթ խէրէք, պու կիւնքի մէրթեպէի իրադ էյլէմիշ վէ պու եիւզտէ էզ էրզասը մէրատանթին մէմնունիւէթ վէ էմնիյէթինի վէ ասիրպանճ տարի խօշնուանխինի ճէլպ էյլէմիշտիր։

Մէղբիւր էզզախանէյ քեսքինէ իլէ վէ էմրատա քեսքը իսթիսար թատ էյլէմէ մէյտանը աթրպպա էր կիսն եվգաթը մուայնէտէ հազրը պուլտարզլարը կիպի գիւքիր ու իւնատ մեխսուս օյտագ իւզրէ տէ մուայնէխանէլէր անվճուա տրր. էզզախանէյ պուլրնան ալէթ վէ էտէվաթը ֆէնն. նիյէթիրն միւքէմմէլիյէթի սէպէպի իլէ եէկեանէ տէնիրէյէ չայան օյան (Քանտիմանէ) իսէ ճանիպը հիւքիմէթը Սէնիյէտէն էվրօպատա ազուզ սէնի թանիպ իթթիրիրքանէն ոտրա իլէ տէֆա օյտագ քիմիակիր տրլրամասրը իրադ իլէ չէրիմիզ ավտէթ իթմիշ օյան Մէքթէպը Թրպիէի Նանանէ քիմիակիր մուալիմէֆ ընտէն Տօքթոր Անտէ Հիւսէյին պէյին Ֆէտր իզթիտար վէ քիֆայէթինէ թէտրիմ խրմիշ տիր. մուճալիէյէնին ֆէնն թանիրլրէքի իզթիտարը պուրտա նասրլ մատիամ իսէ, էվրօպատա օ ատրէճէ մարուֆ տրր, մուսթաիէյ պէտէրը ինանատա միւհիմմը թանիլի ճէր նէ վար իսէ, անը քեսքը իսթիմատ իլէ պիթթանիլի աթրպպատա իդար վէ պիտէյէ ալէճ աթրպպայի մուամիլէյհիմին իլէրինի պիր գաթ ատատա թէէսիլ իթմէքտէ օյատուը կիպի մէրի ալան մատէնէ նէպատի հէր նէվ մէվատոը ատատի սուրէթը միւքէմմէլէտէ թանիլ վէ իհզար իթմէքտէ տիր։ 3—8

ԻՆՃԻՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ ԵՒ ԸՆԿ.

ПРАВАГІН МАРКА ОРЕЛЪ ОРІГІНАЛЬНІЙ ОРЕЛЪ МОНОПОЛЪ

պատիւ ունին ծանուցանել իրենց յարգոյ յաճախորդաց թէ, վաճառատան բազմազան տեսակներու վրայ այս տարի աւելցուցած են նաև առաջնակարգ լաւագոյն կալոշներու հոսս մեծերք մը, վերը յիշուած մատքայով, որ տեսակի ամենուութեան, տոկունութեան և ժամանութեան տեսակէտով անմրցելի է։

Կը ծախուի մանրայն մեծաքանակ, այսինքն՝ մանուկով։

Դաւառներէն պայմաններու և դիմելու մասին տեղեկութիւն ուզողները կրնան դիմել նամակով իրենց հասցէին

ԻՆՃԻՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Մարբունիներ, թիւ 4—6

ՊԱՒԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԻԱ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ

ԵՐՄԱՆԷ, ԻԷՐԻՏՕՆԱԼ, ԲԱՄԻՆԱԲ ՖՐ. 7500000

1899ում մերի իւլէբա էօֆէր տիկուրթաբը պէտէլի ֆրդ. 19,534,276
» » » եանէրն » » » 460,267,203
» » » բրէմի » » » 1,433,965

Էօրնէր նէրէնէ վէ չօճագլար իչէն մէմէթիլ չէրեթի իւլ տիկուրթա ադամլարը

Նանէնա գէրէք հէր նէվի պիտա վէ էյնա իւզերինէ սիկուրթա ադամ իսէր։

Նանէնա գէրէք հէր նէվի պիտա վէ էյնա իւզերինէ սիկուրթա ադամ իսէր։

Հիսաբարանա՝ 1896ում 18½%, 1897ում 18%, 1898ում 18%, 1899ում 16% թէմէթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Դիրեքտէրն Պանքերլրը՝ (Տէրբանէթթէ) Դրէսդի Լիօնէ, (Էնթարատա) Անկլօ Աւստրիական Պանք, (Սօֆիատա) Պանք Նասիոնալ Պուլկար։

Գարանթար իչին միւսատա ֆէ մուճէ. Թուրքիա իչին ուսուլի տէնիզ պէր քեֆալէթի տէնիզլեր տրանսպորտլրը՝ ԱՐՇԱԿ ՅՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա, Թանթարատան խան, Պանք Օթթոմանի գարշուսունա

ՏՊԱՐԱՆ

ՆԵՐՍԷՍ Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ-ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Կ. Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Դարբրեր-Օղլու խանիդէմ Տիգրանեան խան

Տանօթ Տպարան, լարգոյ հանարկութենէն վայելած հանրական քաջալերանքով, այս անգամ բերել տուած նորագոյն մեքենաներու չնորհիւ պատրաստ է ամէնէն դժուարագոյն իսկ գործերն։

ՄԱՔՈՒՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԱԾԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տպարանիս մէջ կը պատրաստուին, նամակագրութիւններ, պարտամուրհակներ, իրաւանագրեր, չէքեր, հրաբանական գրութիւններ, հրաւիրագիրներ, ազգեր, դիպլոմներ՝ ամէն լեզուէ, ինչպես նաեւ վաճառականաց վիմագրական, տպագրական և կազմի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործեր։

«Մանազդ» կը պատրաստուի կէս ժամուան մէջ

1000 նամակագլուխ 1) դրուշ, 100 այցեքարթ 5 դրուշ

100 դրա.ի ապպարանի ընդդէմ մէկ տուփ այցեքարթ կը նուիրուի։

Գաւառներէ եկած ամէն յանձնարարութիւն փութով և դիւրամատչելի կերպով կը կատարուի։

ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕՐԻԿ ԵՒ ՑՇԵՐԿԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Գալաթա, Մէօհիւրտարի Հասատատուած 1901 Մայիս 1ի

ՌԻՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ԱՂՋԱՆՑ

Մանկապարտէզ եւ Նախակրթ. Երկսեռ

Գործնական կեանքի արդի պահանջներուն համապատասխան կիրարկուող դիւրուսոյց մեթոտներով կ'ուսուցանուի Հայերէն, Ֆրանսերէն, Թուրքերէն, Անգլիերէն լեզուները, կրօն. և Սուրբ Եկեղեցոյ պատմութիւն, թուագրութիւն, աշխարհագրութիւն, բարոյականութիւն և բնական գիտութիւն, երկրաչափութիւն, գծագրութիւն, ասմունք տնտեսութիւն, ձեւագիտութիւն և կար, ձեւագործի ամէն տեսակներ, դաշնակ և ջութակ։ Բարոյական դաստիարակութեան, քաջալերութեան և նկարագրի կազմութեան վրայ հոգածութիւն։ Ֆրանսերէն խօսակցութեան մասնաւոր վարժարանի մը բոլոր ամենայն ինչ։ Ամէն տեսակ նորութիւններ ունենալու համար։ Վարժարանն ունի նաեւ մասնաւոր բժիշկ, որ յաճախ կ'գայ ու տղայոց առողջութեան վրայ հսկէ։ Վարժարանին ապահով Ցաւերը, որ ի մէջ այլոց կը պարունակեն նաեւ ընդունելութեան պայմանները վերաբերեալ կը գրկուի։ Ապրիլ ամսոյ վերամուտը տեղի պիտի ունենայ Օգոստ. 25 Բ.ն օր, իսկ կանոնաւոր դասաւանդութիւնք պիտի սկսին Մայիս 1 Բ. օր։ Բանակցութեան ատելի մանրամասն տեղեկութիւնք տալու համար դիմել ի վարժարան առ Տարեկան, այնէն օր մինչեւ կէս օր և կէս օրէ յետոյ ժամը 6էն 10՝ արեւելեան կուրդի օրերու մէջ՝ կարելի է դիմել նաեւ Մեծ Նոր Խան, վերի յարկ, թիւ 55 գրասենեակն ուր նոյն ժամերուն պիտի գտնուի վարժարանին Հիմնադիրը Տեսուչը

12—6 Յ. Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ.Գ. ՍԱՔՄԱՆԵԱՆ

Փափկաճաշակ և չիք պիտիներն ամէն օրիորդները կրնան կ'ուզեն ճաշակի բարձրագոյն կանոնիներուն, պուսուէ, ասմանի, ասպաւէն, սեղմիրան, հովանոց, գոյնզգոյն առաջնակարգ և ընտիր հանգերձներ և ուրիշ ամէն տեսակ նորութիւններ գտնել, անմրցելի ամանի գրով։ Պէտք է դիմեն, Մեծ-Նոր-Խան Գալաթագրարբ, թիւ 56

«ԿԻՒԼԻՒՍՏԱՆ» ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Մատանաֆիլ՝ Թէրզի Գալ. Փողոց թիւ 11։ 30—